

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXVI-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 5-6/березень 2015 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

*Бюст Шевченка в Негостині
Сучавського повіту*

Юрій ПАВЛИШ

БЕРЕЗНЮ НАШ, БЕРЕЗІЛЮ

*Березню наш, березілю, –
Зеленяста ряса, –
Ти ж для нас той хліб із сіллю,
Ти ж нам дав Тараса.*

*У підсніжнику ясовім,
Що до всього звичний,
Бачимо ми Тарасову
Усмішку окличну.*

*В ній вся Україна-мати
В вічному болінні.
«Поховайте та вставайте»,
Каже Україні.*

*В переяславській руїні, –
Знати майже всує, –
Благородній Україні
Що москаль готує...*

У номері:

- Прес-реліз депутата І. Марочка ➤ стор. 2
- Відзначення 25-ї річниці СУР ➤ стор. 3
- У Сігеті заколядувала Україна ➤ стор. 4
- СУР – від 1989-ого до 2014-ого р. ➤ стор. 5
- Почесна грамота Ст. Бучуті ➤ стор. 6
- Психологічні основи рідної мови ➤ стор. 7
- Зіставно-діахронічне дослідження ➤ стор. 8
- Упокоївся Митрополит Мефодій ➤ стор. 9
- Мова – основа нашої ідентичності ➤ стор. 10
- Вшанування пам'яті М. Емінеску ➤ стор. 11
- Гетьман України Пилип Орлик ➤ стор. 12
- 60-річчю проф. В. Антофійчука ➤ стор. 13
- Про д-ра Одарку Арделян-Бовт ➤ стор. 14
- Високі вітання СУР ➤ стор. 15
- Многая літ, дорогі ювіляри! ➤ стор. 16
- Караван української пісні і танцю ➤ стор. 17
- 21 березня – Всесвітній День Поезії ➤ стор. 18
- Місяць нашого генія Т. Шевченка ➤ стор. 19
- I-й З'їзд СУР: червень 1990 р. ➤ стор. 20

Парламент Румунії Палата Депутатів

Парламентська група національних меншин
Депутат Іван Марочко (Союз Українців Румунії)

Прес-реліз щодо участі пана депутата Івана Марочка в офіційній делегації, яка супроводжувала президента Румунії пана Клауса Вернера Йоханніса з офіцій- ним візитом в Україну

17 березня 2015 року відбувся офіційний візит в Україну президента Румунії пана Клауса Вернера Йоханніса, пан депутат Іван Марочко, представник Союзу Українців Румунії в Парламенті Румунії, будучи одним із членів румунської делегації.

В рамках візиту відбулися зустрічі з Президентом України паном Петром Порошенком, прем'єр-міністром України паном Арсенієм Яценюком та покладання квітів в пам'ять жертв Голодомору та Євромайдану.

Переговори були зосереджені на стані та перспективах відносин між обома країнами, приділяючи особливу увагу поглибленню політичних відносин та розвитку проектів, що становлять взаємний інтерес, на готовності румунської сторони поділитися досвідом, отриманим

в процесі підготовки до вступу в Європейський Союз і підтримку України на цьому шляху. У контексті останніх подій була підкреслена необхідність негайного і безумовного здійснення Мінських домовленостей, а Румунія зазначилася в якості активного чинника у розвитку демократії і миру в регіоні. Була також підтверджена наполеглива підтримка з боку Румунії суверенітету, єдності і територіальної цілісності України.

З питання про підтримку етнічних громад глави держав домовилися дати більшу наочність українській громаді в Румунії і, відповідно, румунській громаді в Україні, що повинно допомогти зміцнити двосторонні відносини.

Президент України високо оцінив той факт, що українська меншина в Румунії має представника в Парламенті, і висловив задоволення у зв'язку з участю пана Івана Марочка в офіційній делегації в рамках цього візиту. Він подякував панові депутатові за його участь та рішучі дії на підтримку України, а також всім українцям Румунії.

У свою чергу, від імені української громади в Румунії пан депутат Іван Марочко запевнив Президента України, що Україна і надалі отримає повну підтримку на обраному нею шляху, незалежно від того, яким довгим та важким він доведеться.

В рамках офіційного візиту в Київ пан депутат Іван Марочко хоче подякувати Президенту Румунії панові Клаусу Вернеру Йоханнісу за конструктивний підхід у двосторонніх відносинах з Україною, за підтвердження підтримки та надання допомоги сусідній державі, а також за готовність допомогти у вирішенні проблем української меншини в Румунії.

18 березня 2015 року

Вже рік минає...

(Закінчення. Поч. у н-р 3-4/2015 р.)

Над своєю автобіографічною книжкою Павло працював в останні свої два місяці дуже поспішно, значить, передчував, що йому не вистачає часу. Навіть не зміг мені дати її прочитати, окрім перших двох розділів. Коли я йому сказала, що нічого не міняла, окрім деяких лапок і ком, то він щиро зрадив. Все-таки, бажав, щоб усю прочитала; тому попросив сина, щоби переніс до Бухаресту свій електронний рукопис. Син так і зробив, але прочитати вже нам не вдалося, не вистачило ні часу, ні зусиль.

Про Павла сьогодні я не можу писати, лише як про щирого друга і як про українського письменника, чим він себе таки вважав, не беручи до уваги те, що не був членом Спілки письменників і що зумів надрукувати лише одну збірку поезій. І то аж після 40 років, відколи почав писати. (Щодо цієї думки, видавець збірки М. Михайлюк, жартуючи, побажав йому удачі на другу збірку після інших... 40 років. Недавно я знайшла вдома папку з його рукописами, на якій стоїть такий заголовок: «Після... 40 років»).

Думаю, що знайду я тих сил відтепер. Прочитаю і вишлю електронно. Може, там знайдуться і деякі речі, котрі варто б і надрукувати. Але це рішати вже не мені.

Годилося б написати дещо про Павла і як про чоловіка та друга, з яким я разом пробула 54 щасливі роки. Перша думка, яка прибігає тепер, є про його дбайливість про все: про мене, про хату, про синів. Коли, бувало, пробуджувався котрийсь із них, то не мене кликав, а: «Тату!». І вони любили його і поважали. Якимось Павло задумав написати вірш про трьох своїх «дубів», які порозбігалися в три різні сторони. Тому запитував себе, чи повернуться колись хоч один і до нього. Тож нагадав про цей вірш і в останній свій час. Тому сказав про них добрі слова, коли побачив, як піклувалися про нього всі троє. (Найменший вишукував лікарів, середній, що в Франції, пробув з ним три тижні, аж доки помер, а найстарший пристарав рідкісні ліки з Німеччини).

Дуже любив читати. Просив книжок і в лікарні, в яких лежав три місяці. Читав весь час, коли фізичних болів не мав. Читав і в останній день життя по-українськи, по-румунськи.

Любив співати і брав участь в Онештському хорі 25 років. Навіть, як секретар ансамблю, склав проект, щоби відсвяткувати цю річницю минулого року. Святковий концерт відбувся у листопаді, але вже без Павла. Серед імен нагороджених було і його: post mortem. Хор присвятив бувшому членові його улюблену пісню, «Suspină Niprul și se zbate» («Рева та стогне Дніпр широкий»), за яку він віддав чимало зусиль, аби вшанувати Шевченківське слово*. На цей раз хор повністю виконав давнє бажання Павла і повторив пісню і по-українськи. Таке сталося ще лиш один раз, коли хор гастролював у Чернівцях.

Також дуже любив подорожувати. Разом нам пощастило відвідати 11 країн Європи. В 2013-ому році, почувачи себе вже не зовсім в порядку, хоч ще не знав про свою хворобу, відписався від екскурсії до Іспанії та Португалії. Послав лише мене, але радів і за це. Радів і тоді, коли йому, як секретареві хору, вдалося організувати три гастролі за границею, в Україні, в Угорщині та й у Греції. Був також ініціатором європейського проекту TESST („Traditional European Songs Singing Together”), внаслідок якого наш хор запросив до Онешт певних членів з п'ятих закордонних хорів (Англія, Німеччина, Італія, Іспанія, Португалія), щоби вивчили по чотири чужі пісні, щоби співали разом. Потім наші хористи гастролювали до даних країн, на вибір. Павло вибрав Німеччину, місто Веймар.

Спогади линуць, аж важко зупинитися. Та не можу скінчити без того, щоби підкреслити, з якою любов'ю ставився Павло до української мови, до художнього слова. Якщо мені потрібно було б пригадати або узнати якесь слово, чи вираз, то я не до словника бігла, а питала Павла. Замість зворотнього. Недарма він так страждав через те, що не був дотоді надрукований словник Аспазії Регуш. Словник, якого я продовжую чекати і жадати, тим більше тепер.

Таким був Павло Шовкалюк.

*Коли Павло записався в хор, то дізнався, що його засновник Йон Кунцан навчив людей пісню під таким заголовком, але представив її як російську народну пісню. Тоді співали її в чотирьох строфах, з яких остання була хтозна ким додана. В ній сказали, що настав вже новий час, коли народ був визволений, тож Дніпро вже не стогне і не реве. Зрозуміло, що Павло таке стерпіти не зміг, хоч це ставалося ще за комуністичного періоду. Проте боротьбу довелося вести не легко і довго.

Валерія ШОВКАЛЮК

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ВІДЗНАЧИВ 25-РІЧЧЯ ВІД ЙОГО ЗАСНУВАННЯ

Урочистості відбулися в місті Сігеті Марамороського повіту за такою програмою: Першого дня, в п'ятницю, 13 березня, пройшло ювілейне засідання Ради Союзу українців Румунії в приміщенні Повітової філії СУР.

Другого дня, в суботу, було прийняття гостей, запрошених та артистичних гуртів.

Від 10-ї до 13-ї години в Залі Міської Ради Сігету відбулася робота Ювілейної Конференції, в якій брали участь члени Ради СУР, гості з України, деякі члени-засновники українських організацій на Мараморошині, а також представники різних державних установ та деякі представники організацій інших нацменшин в Румунії.

На Конференції і опісля, на святковому концерті, який відбувся в фестивальному Залі Середньої школи Мистецтв міста Сігета брали участь гості із-за кордону:

– Пані Ярослава Хортяні – голова Європейського Конгресу Українців, заступник голови Світового конгресу Українців, депутат Парламенту Угорщини.

– Михайло Ратушний – голова Української Всесвітньої Координаційної ради.

– Пані Алла Кендзера – голова Секретаріату Товариства «Україна-Світ», яка від імені товариства вручила всім членам Ради Союзу українців Румунії «Почесну грамоту» та медаль «у зв'язку з 25-річчям від заснування Союзу українців Румунії за особистий вагомий внесок у розвиток співпраці із закордонним українством та зміцнення єдності українців у світі», підписану Головою Товариства п. Іваном Драчем.

– Сергій Рудик – народний депутат України.

– Іван Маківничук – голова Верховної Районної Ради, Івано-Франківська область.

– Ярослав Скумотчук – голова Верховної Районної Держадміністрації.

– Володимир Федорук – начальник Управління культури, Івано-Франківська область.

– Микола Данилюк – радник голови Верховної Районної Ради.

З боку румунської сторони в Президії Конференції брали участь голова СУР Степан Бучута, Спіридон Праля – менеджер Сігетського міського відділення культури, Елвіра Кодря – радник в Міністерстві Виховання і Дослідження, від Марамороської Повітової Дирекції Культури брав участь Андрей Несуй, а від нацменшин були представники німців Леопольд Лангталер, а від поляків Казимір Лонгер з вітальними промовами.

Вітання з нагоди 25-річчя від заснування Союзу українців Румунії надіслали:

– Президент України п. Петро Порошенко;

– Від Міністерства культури України – заступник міністра культури України з питань європейської інтеграції А.М. Вітренко;

– Від Світового Конгресу Українців – президент Євген Чолій;

– Від Канцелярії Президента Румунії, за уповноваженням і в ім'я Президента Румунії Клауса Вернера Йоханніса, підписує Серджу Ністор;

– Від Міністерства Закордонних Справ Румунії – поздоровлення від Міністра пана Богдана Ауреску.

У всіх промовах учасники Ювілейної Конференції оцінили позитивно діяльність Проводу СУР та його голови Степана Бучути і побажали успіхів членам СУР, його засновникам і Многая літа на користь української спільноти.

На фестивальному концерті брали участь:

– Заслужена артистка України Леся Горова;

– Танцювальний Ансамбль Інституту Мистецтв Прикарпатського Національного Університету ім. Василя Стефаника під керівництвом Василя Шеремета та Юрія Скобеля;

– Муниципальний оркестр Народних Інструментів «Трембіта» із Коломиї під проводом Михайла Могиляка;

– Хор «Ронянські голоси» під проводом проф. Джети Петрецької;

– Мішаний хор Карашсеверінського повіту під керівництвом проф. Івана Лібера та знаменитий танцювальний Ансамбль «Козачок» із села Балківці Сучавського повіту під проводом інструктора проф. Петра Шоймана.

Окрім ансамблю «Ронянські голоси», й інші групи відвідували велике українське село з долини Рускови і там виступали на сцені обновленого Будинку культури села Русь-Поляни.

З нагоди Ювілейного засідання Ради, Ювілейної Конференції та Ювілейного Концерту голова Союзу українців Румунії від імені Проводу СУР вручив грамоти та ювілейну медаль «25 років від

заснування Союзу українців Румунії 1990-2015» із двомовними написами – румунським та українським, – вручив членам-засновникам, членам першого проводу (Ради) Союзу українців Румунії, обраним на першій З'їзді СУР 1990 року, а також першим головам та заступникам перших Проводів Крайових організацій Союзу українців Румунії.

Бажаю СУР довгих і спокійних років!

Степан БУЧУТА,
Голова СУР

У СІГЕТІ ЗАКОЛЯДУВАЛА УКРАЇНА

(Закінчення. Початок у н-р 3-4 2015 р.)

Вітаючи учасників фестивалю та передаючи щирі вітання від Івана Драча – вірного друга українців Румунії, Алла Кендзера відверто зізналася, що, якби в Україні проводився конкурс на кращу громадську організацію діаспори, пальму першості віддала б, не задумуючись, румунській діаспорі – Союзу Українців Румунії: «Вони роблять велику гору добрих справ. Лише в 2014 році їздили п'ять разів до Канева з різними делегаціями вклонитися Тарасові Шевченку. А скільки українознавчих заходів проводять, скільки книжок і журналів видають, зокрема для дітей. Ніхто в діаспорі стільки не робить і стільки не видає, як Союз Українців Румунії».

Штефан Бучута та Мирослав Петрецький з великим задоволенням, під бурхливі аплодисменти присутніх вітали на урочистому відкритті Фестивалю колядок українську делегацію зі столиці Гуцульщини – Верховини – в особі голови Верховинської районної ради пана Івана Маківчука, якого запросили до вітального слова.

– Шановні українці, дорогі українці Румунії, українці, які не байдужі до нашої української справи, до нашої української ідеї, до української коляди, – такими словами розпочав свій виступ очільник Верховинської громади Івано-Франківщини. Я дуже радий, що верховинців запросили на Фестиваль. Ми дружимо і цінуємо дружбу з українцями, які проживають у Румунії. Сьогодні нас географічно розділяють високі гори і перевал. Проте ми робимо усе для того, аби якомога швидше наблизити наші землі. На завершальній стадії – транскордонний проект щодо відкриття пункту пропуску та будівництва автодороги через румунсько-український кордон у межах населених пунктів Шибене (с. Зелене) Верховинського району та міста Посеніле-де-Суб-Мунте повіту Марамуреш (Румунія). Цей пункт пропуску – своєрідне вікно в Європу, він наблизить Україну до Румунії, а Верховинщину – до Марамурешчини. Тоді ми частіше ходитимемо до вас в гості, а ви – відвідуватимете отчі краї. А в результаті – ще міцніше з'єднаємо правічні українські землі та українські громади українців Румунії та України побратимськими культурними зв'язками та обопільною працею на терені розвою української нації та наших добросусідських держав.

Іван Михайлович запросив п. Штефана Бучуту та делегацію Союзу Українців Румунії відвідати Гуцульщину.

На сцену Школи мистецтв запрошують верховинський музичний гурт «Струни Орфея»:

*До столу в Святвечір сіда Україна,
Зібравши свій рід на честь Рождества,
Вітає колядками Божого Сина –
Малого Ісуса Христа!*

*Даруй нам, Ісусе, і щастя, і долю,
Дай сили творити добро!
Здолати недолю, відстояти волю,
Відкинути кривду і зло!*

Такими словами, зодягнені у традиційні гуцульські вбері, ведучі-верховинки Лариса Куриндаш та Юлія Близнюк виводять на сцену музичний гурт з Верховини, який сіє-засіває Різдвяною колядою та щедрівками учасників святкових урочистостей. Дзвінкоголосі виконавці з Матірної України наповнюють серця і душі українців румунської діаспори вітальними святочними словами гуцульської та традиційної української коляди.

І пломінь воскової свічки, яка зорить-пломеніє на Різдвяному столі, за яким всілася вся українська родина на Свят-вечір, передає ту невимовну радість народження Христа й зігріває теплом і любов'ю всіх українців Румунії.

А у відповідь – бурхливі овації українського товариства незабутньої вечорової пори у Сігеті.

Після виконання колядок музичний гурт «Струни Орфея» подарував багаточисельній аудиторії глядачів частину літературно-музичного проекту «Володимир Івасюк повертається», що створений за книгою Василя Нагірняка «Орфей Собору Нації». У концертній залі імені румунського композитора Джордже Енеску вперше розлилися пісенними потоками музичні шедеври українського композитора Володимира Івасюка – «Червона рута», «Балада про дві скрипки», «Пісня буде поміж нас», «Балада про мальви», пісня-присвята пам'яті композитора «Минає день, минає ніч» Ю.Рибчинського та Ю.Мозгового. Після кожної пісні – нестихаючі оплески на адресу талановитих виконавців. А після виконання «Червоної рути» до учасників ансамблю підійшла радник Міністерства культури Румунії та голо-

ва Бухарестської філії Союзу Українців Румунії п. Ярослава Колотило і сказала: «Букет пісень українського композитора Володимира Івасюка розцвів засніженої зими на Сігетській сцені, як би за вікном буяла весна. Як зацвітала на кожному концерті за життя українського композитора по всій країні. Я запрошую вас, дорогі мої українці, з піснями Володимира Івасюка на румунську сцену до Бухареста».

Дебютом музичного гурту «Струни Орфея» завершився перший урочистий день Фестивалю. Другий розпочався з Богослужіння в Українській Православній Церкві «Воздвиження Чесного Хреста».

Верховинська делегація під час Богослужіння в Церкві.

Фото: Роман КЛИМ

Службу Богу відправив отець-парох, доктор теології священник Микола Лаврук разом зі своїм сином. Богослужіння провадилося рідною мовою, яке підтримував дзвінками українськими голосами церковний хор. У святочній літургії взяла участь і верховинська делегація, а «Струни Орфея» заколядували дві коляди: «Нова радість стала» та «Добрий вечір тобі, пане господарю». Верховинців підтримала святочним співом уся Церква – у Сігеті заколядувала Україна.

Після Святої Літургії усі колядницькі гурти Румунії та України пройшлися святковою ходою вулицями воєводи Мараморощини Богдана Воде від Православної Церкви до Палацу культури «Астра». Місто Сігет з чисельними українцями наповнилося гучними ритмами народних музик, барвистим, веселковим вбранням учасників параду, радісними посмішками і піднесеним настроєм всіх учасників Фестивалю, яких було більше семисот. Серед них – групи колядників з Ботошанського, Караш-Северінського, Сату-Марського, Сучавського, Тіміського та Тульчанського повітів, українських сіл Мараморощини – Русь-Поляни, Русково, Вишавська-Долина, Красний, Вишня Рівна, Коштіль, Кричунів, Луг над Тисою, Ремети та Сігету.

Концертна зала Палацу культури, в якій відбувався ХХІІ-ий Фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії, вмістила далеко не всіх, що хотіли потрапити на це дивовижне театралізоване колядницьке дійство. Учасників фестивалю привітали в.о. першого заступника голови Івано-Франківської облдержадміністрації Сергій Басараб та голова Верховинської райдержадміністрації Ярослав Скуматчук, що запрошені Союзом Українців Румунії і взяли участь у колядницькому дійстві. Вони зокрема подякували голові та першому заступнику голови Союзу Українців Румунії Штефану Бучуті та Мирославу Петрецькому за запрошення та надану можливість взяти участь у ХХІІ-му Фестивалі колядок та зимових обрядів. Українськими традиціями та незламним свободолюбним духом українці вирізняються з-поміж інших націй у світі, – наголосили промовці і запросили усіх помолитись за те, щоб в Україні якомога швидше закінчилася війна. Дай Боже, щоб Румунію та Україну завжди оминала біда, щоб в наших сім'ях і наших державах завжди панували мир, спокій і благополуччя.

(Продовження на 8 стор.)

Василь НАГІРНЯК,
керівник гурту «Струни Орфея»,
голова Верховинського Товариства
«Просвіта» ім. Тараса Шевченка,
Заслужений журналіст України

Діяльність Союзу українців Румунії від 1989 до 2014 рр.

Союз Українців Румунії був заснований після Грудневої Революції 1989 року 28 грудня 1989 року. Згодом Степан Ткачук повідомив, що українці з Бухареста вирішили створити українську організацію під назвою Союз Українців Румунії. До складу цієї громадської організації входили перші її засновники, зокрема українські письменники та працівники редакції газети "Новий вік", головним редактором якого був Іван Ковач, нинішній головний редактор того ж журналу, але під іншою назвою – "Вільне слово". Члени засновники уповноважили письменника Степана Ткачука, щоб оформив законно і представив до суду списки членів-засновників та проект статуту нової організації. СУР був зареєстрований у Суді сектора 1 м. Бухареста на основі судового рішення номер 262 від 14 лютого 1990 року. В той період почали вже організуватися українці в різних краях Румунії – на Мараморощині, в Буковині, Банаті та в Тульчі. Перша Конференція українців відбулася на Мараморощині, в Сігеті, в якій взяли участь понад 600 делегатів зі всіх сіл та міст, де проживають українці та, зрозуміло, члени засновники з Бухареста. Дуже детально розповів про це Іван Ковач в газеті „Вільне слово”. Потім були проведені крайові конференції у Сучаві, Лугожі й Тульчі. Згідно зі статутом організації почали засновуватися місцеві організації, на чолі яких були місцеві бюро та голови. Місцеві делегати обирали крайовий провід, тобто комітет, на чолі з головою. До крайових організацій входили члени більших повітів. Наприклад, до Марамурської крайової організації Союзу Українців входили члени з Марамурського, Бістріцького повітів і т.д., до Буковинської крайової організації входили члени повітів Ботошани та Яси, до Банатської крайової організації з центром у Лугожі входили члени з повітів Арад, Караш-Северін, Тіміш, Орадя, Гунедоара. До крайової організації з Тульчі входили члени з Тульчанського, Галацького, Констанцького повітів. До Бухареської організації залучилися українці із Брашову.

Опісля було ухвалено в статуті, щоб були створені повітові філії СУР. Нині існують 12 філій СУР: в Арадї, Бухаресті, Ботошанах, Караш-Северіні, Клужі, Ясах, Галаці, Мараморощині, Сату Марє, Сучаві, Тіміші та Тульчі. СУР є організацією етнічного профілю, неурядовою, неприбутковою із статусом юридичної особи, отриманим на основі закону номер 246/2005, з повною автономією (стаття н-р 2). Основна мета СУР-у полягає у захисті і утвердженні етнічної, мовної, культурної і релігійної ідентичності осіб, що належать до української національної меншини.

Культурна діяльність СУР

СУР розгортає масштабну культурну діяльність. Кожного року повітові філії складають план культурної діяльності, який є схвалений радою СУР і опублікований в наших журналах. На основі цього плану та інших програм, президія СУР складає фінансовий бюджет, який надсилає Уряду Румунії та на основі якого уряд складає бюджет для нашої організації на наступний рік, тому що

сама організація фінансово не може утримуватися. Кожного року Уряд Румунії виділяє СУР-у певну суму грошей, як, до речі, й іншим 18 національним меншинам, представлених в Парламенті Румунії. Щодо плану культурних подій та проєктів СУР-у хочу згадати, що тільки цього року були заплановані біля 100 подій, з яких більше двох третин вже були проведені. Треба згадати кілька найголовніших та наймасштабніших культурних подій, які розгортаються впродовж року.

На початку року, з нагоди зимових свят, між Різдвом та Новим роком за старим стилем, у січні у місті Сігету Мармаціей Марамурського повіту, організується "Фестиваль колядок, зимових обрядів та звичаїв українців". У лютому відзначаємо "День рідної мови". У березні відзначаємо

"Міжнародний жіночий день" під назвою „Роль українських жінок у збереженні національної ідентичності”. 2014 року і наступного року організуємо різні культурні заходи з нагоди 200-річчя від дня народження національного поета Тараса Шевченка. У квітні і червні відбувається "Конкурс декламування української поезії", повітовий та національний етапи. У цей період проходять зустрічі з письменниками українського походження та презентації книг, виданих СУР-ом. У червні відзначаємо „Міжнародний день дитини", коли організуються конкурси поезії, музики і танцю. У червні, зазвичай, у Сучавському повіті проходить Міжетнічний фестиваль «Співжиття», 2014 року відбувся ювілейний 20-й випуск. Організуються також спортивні турніри для української молоді у Тіміському, Марамурському, Сучавському та Ботошанському повітах. 2014 року, з нагоди 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, ми організували екскурсії до Києва та Канєва для українців зі всіх повітів Румунії. Влітку 2014 року у місті Тульча відбулась презентація документального фільму "Задунайська Січ" за участю гостей з Києва, на чолі з письменником, українським дія-

чем культури та Героєм України Іваном Драчем. Фільм був знятий відомим українським режисером Валентином Сперкачем. У Великому Бичкові Марамурського повіту відбувся "Міжетнічний фестиваль пісні і танців", а у Бухаресті "Літературно-художній вечір". У інших місцевостях країни, де проживають українці, мали місце також різні культурно-виховні події. Активну роль у збереженні культурної ідентичності відіграють українські вокальні й танцювальні гуртки з різних регіонів, які виступають на фестивалях, виставках, концертах та інших культурних заходах.

Вивчання української мови

Комітет з навчання та виховання СУР-у різними способами підтримує та заохочує нашу молодь вивчати українську мову, і навіть їхніх батьків, які бажають удосконалити свої знання. Наприклад, у Тульчі та Бая-Марє при СУР ми організуємо курси з вивчання української мови як для дітей, так і для родичів. На Мараморощині у всіх

школах, де навчаються українці, викладається українська мова як предмет, а у місті Сігеті діє Український лицей імені Тараса Шевченка, де майже всі предмети викладаються на українській мові. У Сереті та Лугожі діють українські класи. У Бухаресті, Сучаві та Клужі, при університетах, діють секції української мови та літератури. Для підтримки української мови ми видали та навіть перевидали зошити для І і ІІ класів як посібники для вивчання української мови, автором яких є радник у Міністерстві освіти Румунії Ельвіра Кодря. Ми також видали посібники української мови для ІХ-го класу, автор якого є викладач Іван Кідещук з Нєгостини, та для ІІІ-ого класу – автори Сєрафима Криган, Лучія Мігок та Анка Штєубіану. Кожного року фінансово допомагаємо в організуванні різних конкурсів та олімпіади з української мови та літератури. З цієї нагоди ми даруємо учням книжки, видані СУР, грошові нагороди, а також забезпечуємо їм транспорт, харчування та організуємо різні екскурсії для переможців і учасників.

Видавнича діяльність

Ми стараємося публікувати всі твори наших українських письменників. Було видано від 2011 року дотепер 47 книг. Також СУР видає часописи "Український вісник", головний редактор Михайло Михайлюк, "Curieful ucraïnean" (румунською мовою) головний редактор Іван Робчук, "Вільне слово", головний редактор Іван Ковач, літературно-культурний журнал українських письменників "Наш голос", головний редактор Ірина Мойсей, журнал для українських дітей "Дзвоник", головний редактор Микола Корсюк. Газети, журнали та книги ми розповсюджуємо по філіях та організаціях СУР-у. До осердків цих організацій люди можуть приходити і читати їх.

(Продовження на 11 стор.)

Бухарест 13.03.2015

Степан БУЧУТА,

Голова СУР

НАГОРОДЖЕННЯ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

ДИНАМІКА ЧИСЕЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ СІЛ ПОВІТУ МАРАМУРЕШ

(Продовження з попереднього числа)

Одночасно з міграцією населення посилюються етнічні процеси природної асиміляції. Вивчення чисельності населення українських поселень Мараморощини у 1857-1905 рр. представляє складність у зв'язку із змінами територіального устрою. За даними австро-угорського перепису населення у 1857 р. у Мараморському комітаті проживало 184 тис. осіб. Дані наводилися також у розрізі великих населених пунктів з чисельністю понад 2000 осіб у кожному. У 1857 р. в селі Руська Поляна мешкало 3306 осіб, а в селі Великий Бичків 2464 особи. Австро-угорська статистика того часу не фіксувала по цих поселеннях чисельність населення за національною ознакою.

У 1905 р. чисельність населення Мараморощини становила 309 тис. осіб, у тому числі українців - 143,6 тис. осіб (46,4% від усього населення). За 48 років вона зросла на 125 тис. осіб. Всього в українських поселеннях румунської Мараморощини проживало 22 тис. осіб, з них 64,5% були українцями табл.1.

Таблиця 1
Структура населення українських та румунських поселень Мараморощини за мовою та релігією у 1905 р. (за С.Томашівським)

Столиця, повіт, громада	Загальна кількість населення осіб	Рідна мова						Віра					
		Руська		Сло-ваць-ка	Угор-ська	Ру-мун-ська	Німе-цька	Ін-ші	Гре-ко-като-лицька	Римо-като-лицька	Про-тес-тант-ська	Іудо-ї-ська	Ін-ші
		особи	%										
Мараморська столиця	309598	143621	46,4	545	42403	74978	47449	602	220917	23430	9228	56006	117
Великий Бичків	5294	2589	48,9	6	1530	50	1093	26	2843	1251	142	1054	4
Луг	1961	1638	83,5	-	99	12	209	3	1665	73	15	208	-
Борша	7758	125	1,6	-	403	5251	1979	-	5392	381	12	1972	1
Вишова, Вишів-Вижня	7562	271	3,6	3	938	2158	4191	1	2500	2492	67	2499	4
Леордіна	1451	24	1,7	-	6	1124	297	-	1150	6	-	295	-
Петрова	3350	1126	33,6	-	66	1465	693	-	2604	37	1	708	-
Руська Кривий	1593	1349	84,6	-	11	4	229	-	1364	-	-	229	-
Руська Поляна	4807	3608	75,0	-	90	27	1082	-	3671	90	2	1044	-
Руська	2409	1352	56,0	-	28	14	1015	-	1379	26	-	1004	-
Довгополе	2350	341	14,5	-	1782	88	138	1	783	341	973	250	3
Кошгіль	1536	5	0,32	-	1513	6	11	1	674	827	28	7	-
Кричунів	2201	842	38,2	1	61	31	1265	1	892	23	1	1285	-
Микова	643	230	35,7	1	207	108	97	-	360	176	23	84	-
Руна Вишня	2900	2489	85,8	3	162	86	95	65	2235	187	12	465	1
Санища	2658	25	0,94	25	60	1730	817	1	1755	94	12	797	-
Сарасеу	1103	18	1,6	-	52	1033	-	-	917	31	19	142	-
Сигіт, Сигут	17445	701	4,1	17	12658	1697	2329	43	4586	4314	2137	6375	33
Япа	1672	16	0,9	-	41	1222	389	4	1200	17	8	447	-
Луг	1294	1276	98,6	-	14	1	3	-	1179	8	-	107	-
Гуга, П'ятра	299	28	9,4	4	70	39	157	1	64	159	32	43	1
Ремети	960	597	62,2	1	18	31	313	-	635	9	4	312	-
Тячево	4550	1216	26,7	5	2913	32	367	17	1748	447	1764	591	-

Зміна чисельності населення залежить насамперед від його природного та механічного руху. Динаміку чисельності населення в українських поселеннях повіту Марамуреш ілюструють табл. 2 та рис. 1.

Таблиця 2
Чисельність населення в українських комунах повіту Марамуреш у 1905-2011 рр., к-ть осіб

Поселення	Рік									
	1905	1930	1956	1966	1977	1992	1994	1995	2002	2011
Бістра (Бистриї)	1126	1922	4424	5473	5062	4902	4940	4868	4423	4174
Бочкою Марє (Великий Бичків)	2589	4662	3612	4035	4585	4681	4435	4417	4468	3818
Посіле де суб Муїте (Руська Поляна, Поляни)	4807	5644	6298	7651	8776	10561	10833	10824	10033	10073
Ремети (Ремети)	960	2544	2602	2741	3003	3241	3387	3389	3058	3040
Репея (Кривий, Русь Кривий)	1593	1743	2877	3400	4074	4853	5008	5035	4761	4716
Роша де Сус (Вишня Рівня, Верхня Рівня)	2900	4154	4331	4773	5124	4982	5016	4977	4698	3855
Руськова	2409	3158	3164	3741	4324	5183	5536	5539	4854	5541
Всього	16384	23827	27308	31814	35148	38403	39155	39049	36295	35217

Загальна кількість усього населення в українських поселеннях Мараморощини у 1905-2011 рр. зросла на 18833 особи. Повільне зростання чисельності українців пояснюється подіями Другої світової війни та економічними негараздами. У 1947 р. в Румунії був голод, який зумовив підвищення смертності, особливо серед дітей. У 1956-1966 рр. українське населення Мараморощини збільшилося на 4506, а у 1966-1977 рр. - на 3334 особи. У 1965 р. у Румунії був прийнятий закон про заборону абортів, це урядове рішення суттєво вплинуло на статеву вікову структуру населення.

За період 1977-1992 рр. чисельність населення збільшилося на 3255 особи.

(Далі буде)
Доктор географічних наук
Василь КУРИЛЯК

Психологічні основи рідної мови

(Закінчення. Початок у попередньому н-рі)

Не забуваймо, що слово-ідея, думка, мова дала нам мудрість... Кожне слово з наших колядок, гаївок, щедрівок з обрядового фольклору несе у собі багатомірний зміст, масу асоціацій. Наприклад: «Благослови, мати весну закликати», так починалися гаївки; «благослови» – обдаруй словом, принеси благо у слові.

Які знання відкрили б ми для себе, якби заглянули в душу слова, перед тим, як вживати його в процесі мовлення. Бо мовлення- це своєрідна форма пізнання людської мудрості завдяки мові, яка зафіксувала в слові божественну красу і тайну людського життя.

З усього сказаного виходить, що мова - це загальне, а мовлення- індивідуальне користування мовою. Всім відомо, що людина в своїй практиці спілкування звичайно використовує лише незначну частину того словника і тих різноманітних граматичних структур, які становлять багатство її рідної мови. Водночас мовлення багатше за мову, бо людина, говорячи про щось, передає і своє ставлення до того, про що вона говорить, і до того, з ким говорить. Її мовлення набуває інтонаційної виразності, змінюється його ритм, темп, характер. Тому людина в спілкуванні з іншими людьми може сказати більше, ніж означають ті слова, які вона вжила (підтекст мовлення). Тут часто йдеться і про стислий, лаконічний стиль мови, коли за допомогою небагатьох слів висловлюють якнайбільше думок. Це так-звані стислі строки (поетичні), стисла характеристика (особи), коротко викладений зміст (у письменників) тощо.

Розвиток мови в дитини вдосконалюється як процес опанування рідної мови, засвоєння багатства її словника і граматичних форм, необхідних для розуміння кожною людиною інших людей і вміння висловити свої думки, бажання, переживання. Так, мова розвивається в двох взаємозв'язаних формах: як розуміння мови співрозмовника і як власна розмовна мова. При цьому рівень розвитку мови, яку розуміють, випереджає рівень розмовної мови. Особливе значення в розвитку мови має засвоєння писемної мови протягом молодшого шкільного віку і дальший розвиток логічної, виразної мови, що дедалі сприяє загальному спеціально- мовному розвитку

школяра завдяки слухання, бесіди, суперечки, міркування – специфічних форм мовної діяльності вищого рівня.

Оволодівши цими специфічними формами мовної діяльності, учні можуть переходити до вивчення будь-якої чужої мови. Бо процес розвитку рідної мови не є процесом кількісних змін, які виражаються у збільшенні словника дитини й асоціативних зв'язках слова, а це процес якісних змін, стрибків, тобто це процес дійсно внутрішнього розвитку формування «мовної особистості» учня на основі глибинних психологічних зв'язків між мисленням і мовою, які закладаються вже з раннього дитинства. Наприклад, рідна мова, яку чує щойно народжене немовля, яке ще не вміє осмислено творити жодного звуку, плаче і кричить по «національному», а до того ще по-чоловічому (хлопчик) і по-жіночому (дівчинка), що точно фіксує сучасна електроніка.

Ось, як виявляється, що це таке – своя рідна мова, ось, що являє собою її природність, давність, органічність. «Бо, з молоком рідної матері, як про це писав педагог Констянтин Ушинський у роботі «Рідна мова», дитина всмоктує і рідні звуки та слова, які вводять її в сферу народного світовідчуття, світобачення, світорозуміння. Тому, навіть тоді, коли дитина виростає в мовному багатоголосі, рідною мовою залишається тільки одна, або жодна». Це пояснюється тим, що процес формування та розвиток рідної мови - явище закономірне, зафіксоване у глибинних пластах психологічної діяльності дитини. Тому, тільки на основі рідної мови, людина може досконало опанувати мови інших народів. Як відомо, кожна національна мова дає свою, абсолютно неповторну мовну картину світу, а рідна мова кожного народу - це ключ до розуміння своєї духовної культури. «Мова - втілення думки. Що багатша думка, що багатша мова. Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її. Борімося за красу мови, за правильність мови...», – писав український поет Максим Рильський. Бо, «хто не любить своєї рідної мови, солодких, святих звуків свого дитинства, не заслуговує на ім'я людини» (німецький історик Йохан Готфрід Гердер).

Унів. проф. Михайло КРАМАР,
доктор психологічних наук

Іван АРДЕЛЯН

Колись

Колись
моя душа
колихалася на гілці,
ідеї стікали
на траву
й гралися
з бджолами,
що обпилювали
різнобарвні квіти
моїх дум...

Коли

Коли
грався з любимою,
розбилося дзеркало
й один черепок
проник у серце,
покалічив душу
й відтоді
мої пісні
є пораненими...

Гуде дзвін

Гуде дзвін,
вісник страхіття
й муки,
що дає ілюзію
міри терпіння
й перетворюється постійно
з світла в темряву,
що ковзається
поміж мріями

безмірного простору,
наче Сонце,
що плаче на небі -
серед царства
залишеного Богом,
щоб гралися ангели
з душами загубленими,
шукаючи
дорогу до Раю...

Дзюрчання води

Дзюрчання води,
шелест трави,
смак ранішньої роси
спричинюють нам
тонкі почуття,
наче спів птахів,
що пробуджують сад
ранком,
перед сходом сонця.

Десь тут,
десь там
граються метелики
з моїми думками,
наче бджоли
з пилком,
що запилюють ідеї
моїх квітів
й дають сили
виперплювати
дрібниці дурнів.

Десь там

Десь там,
на небі,

палають зірки,
граються ангели,
а Місяць між ними,
наче вівчар,
охороняє свої овечки,
щоб розпосюджували
свою радість
поміж тими,
що люблять небесне царство.
Там корифей -
Венера,
вказує напрям
від Землі до Неба,
щоб душі
не загубилися
по дорозі
без повернення.
Там у центрі,
у великій церкві
співає Бог,
щоб зрозуміли,
що його царство
є безконечним
і вічним...

Живу на вежі світу

Живу на вежі світу
й слухаю відгук
Неба, Сонця й Землі,
де живі й мертві
співіснують,
чекаючи Бога,
що загубився
поміж свічками,
хрестами,
церквами
ангелами,

чи, може, чортами...
Добре,
що мій ангел,
чи демон,
народився
разом зі мною,
щоб не втрачали святий час,
поки зустрінулися б,
щоб сповіщали Бога
про нашу ігру
поміж кулями...

Шукаю дорогу

Шукаю дорогу,
щоб вийшов
з свого стану,
щоб звільнився
з корсету
цього світового капкану.
Це запитання
мучить мене,
може, й Бога,
що відповіді не дає,
чи, може, не знає,
бо забув
лугами неба,
коли Сам ходив
і зірки садив,
сумний,
що моя дорога
веде до порога
між Землею й Небом,
що міряє
безглуздість вічності
в ім'я Бога...

ЛУЧКАНИН СЕРГІЙ МИРОСЛАВОВИЧ:

«Загальномовознавчі теорії в історії української та румунської лінгвістики» (зіставно-діахронічне дослідження).

Вихід в світ наукового твору Сергія М. Лучканина, доцента кафедри загального мовознавства Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, є значною подією в українській та румунській культурі. Твір являє собою результат багаторічної і наполегливої дослідницької праці в області румунської мови та культури, який був написаний для здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук.

Бажаючи висвітлити ідеї і теорії румунської лінгвістики, Сергій М. Лучканин не обмежує своє дослідження конкретними лінгвістичними питаннями, а, перед усім, висвітлює надзвичайно широке коло проблем з румунської мови та культури. Про це свідчить велике число наукових праць, надрукованих або представлених на симпозиумах на конгресах в Україні та за кордоном, в тому числі в Румунії. Про широке коло наукових зацікавлень Сергія М. Лучканина легко можна переконатися хоча б на прикладі міжнародних наукових конференцій славістів, на яких брав участь впродовж років в Клузькому університеті ім. Бабеша Бойоя. Нагадаємо кілька наукових праць, представлених ним на цих симпозиумах: «Дунайська латина», «Іван Франко як дослідник румунської культури», «Gramatica slavo-ruthenă» Михайла Лучкая (1830) і латиномовні граматики румунської мови доби просвітництва (С. Міку, Г. Шінкай, Й. Будаї-Деляну, І. Алексі, Август Требоніу Лауріан), «Концепція Просвітництва в румунській філології в порівнянні з українською», «Дослідження творчості Ольги Кобилянської в Румунії і переклади її творів румунською мовою».

Сергій М. Лучканин не тільки представляє теми з румунської культури на різних наукових конференціях, але й видає твори з румунської літератури. Нагадаємо, перед усім, «Хрестоматію румунської поезії XIX - XX століть», двомовне видання румунською та українською мовами, Видавництво «Науковий світ», Київ, 2002 р., Михай Емінеску „La Steaua” (“ДО ЗІРКИ”) мовами народів світу, Упорядкування і передмова Сергія Лучканина, Видавництво «Науковий світ», Київ, 2003 р. Нагадаємо, що переклад поезії Емінеску українською мовою виконан

письменницею Ольгою Іванівною Страшенко, матір'ю Сергія Лучканина. На кінець нагадаємо, що Сергій М. Лучканин переклав українською мовою «Steaua fără nume» («Безіменна зірка») і «Ultima oară» («Остання сенсація»), Михайла Себастьяна, Видавництво «Науковий світ», Київ, 2007 р. і відповідно 2009 р.

Монографія (докторська дисертація) Сергія М. Лучканина являє собою фундаментальне дослідження, в якому автор висвітлює проблеми і розвиток загальномовознавчих ідей і теорій (природа і сутність мови; мова і суспільство; мова як історична категорія в історії української та румунської лінгвістики (на фоні європейської лінгвістичної традиції) від їхнього зародження до наукових парадигм XIX – початку XXI ст. – порівняльно-історичної, структуральної, антропоцентричної. Розвиток загальномовознавчих теорій в українській лінгвістиці XIX – початку XXI ст. невіддільно пов'язаний із суспільно-політичними умовами – об'єднання Дунайських князівств (1859), проблемою дако-римської неперервності в Трансільванії, ідеологізацією лінгвістики в СРСР та в Румунії у 1947 – 1989 рр.

Будучи студентом і наслідником славнозвісного романіста і румуніста професора Київського національного університету ім. Тараса Шевченка Станіслава Володимировича Семчинського, Доктора Гоноріс Кауза Клузького університету ім. Бабеша Бойой, який заснував справжню школу румунської мови та літератури в Україні, Сергій М. Лучканин став одним з найкращих знатоків румунської мови та культури. Він зробив надзвичайно багато для розповсюдження румунської культури в Україні і є щирим другом Румунії та її культури.

Представники румунської культури вдячні Сергію М. Лучканину за його наполегливу і послідовну працю на терені румунської культури та його багату діяльність для розвитку дружби і культурних зв'язків між Україною та Румунією.

Унів. проф. д-р Іван СЕМЕНЮК,
Унів. проф. д-р Онуфріс ВІНЦЕЛЕР

У СІГЕТІ ЗАКОЛЯДУВАЛА УКРАЇНА

(Закінчення. Поч. на 4 ст.)

На сцену Палацу культури запрошують колядників з Верховинської Гуцульщини – музичний гурт «Струни Орфея», який завітав на Мараморощину із засніжених Карпатських гір, з високої Чорногори, зі столиці Гуцульщини – Верховини, щоб разом з українцями Румунії колядувати, щедрувати, прославляти Святе Різдво, народження Месії-Христа. Верховинські артисти-колядники, а це лауреати та переможці всеукраїнських та обласних пісенних конкурсів і фестивалів Петро Марусяк, Христина Кизик, Галина Попадюк, Юлія Марчук та інші естрадні виконавці подарували переповненій залі слухачів та глядачів Різдвяні колядки та щедрівки «Ой, сивая тая зозуленька», «В День Різдва», «Ходить зізда», «Україна колядує» та «Добрый вечер тобі, пане господарю». Вони осінили глядацький зал феєрією благодатного світла Господніх зірниць, а колядницька мелодія піснеспіву зіграла душу і серце кожному присутньому в залі Господнім теплом Святого Рождества.

Завершальним акордом виступу верховинців стали заключні віншувальні слова:

**Віншуємо Вас з Різдвом Христовим,
Зичимо щастя і многая літ!
І Вашій хатині, і Вашій родині,
І нашій Соборній, Вільній Україні.
Христос ся рождає! Слава Україні!
Слава Українцям Румунії!**

До пізнього вечора лунала коляда та Різдвяні піснеспіви колядницьких груп українців Румунії у Сігетському Палаці культури. А потім була традиційна вечеря для усіх учасників Фестивалю. І знову лунала коляда – за гостинними святковими столами українців Румунії, України, Сербії, Польщі... Українці з України та Румунії й інших держав дарували одне одному осяйні посмішки і тепло сердець та розкривали споріднені душі...

«Струни Орфея» очолюють парад колядників у Сігеті Мармаціей.

Фото: Роман КЛИМ

У ці святкові фестивальні дні я не відчув, що перебуваю у Румунії, мені здавалося, що я вдома, – чистосердечно зізнався голова Верховинської районної ради Іван Маківничук. – Я щиро вдячний п. Штефану Бучуті та п. Мирославу Петрецькому за можливість побувати з моїми земляками на Фестивалі у Румунії. Безмежно радіє душа за наших братів і сестер, що свято бережуть рідну мову, традиції, українську культуру. Я неймовірно радію за нашу талановиту, обдаровану молодь. «Струни Орфея» були на висоті пісенної майстерності і знаходиться на піднесенні творчої діяльності. Їхній високий, професійний рівень виконання колядок та пісень Володимира Івасюка високо оцінив увесь Фестиваль. Нас запрошують до Києва, у Бухарест, у Сучаву... І ми будемо до них їхати, нести українську гуцульську культуру світові. Бо наша культура, наша мова, наша українська пісня і душа народна нам наймиліші, найкращі і найдорожчі.

АНДРІЙ ВОРХОЛА – ВЕЛЕТЕНЬ ПОП-АРТУ

(Закінчення. Початок в попередньому числі)

Поп-арт – популярний, скороминущий, дотепний, швидкий до забуття, сексуальний, молодий.

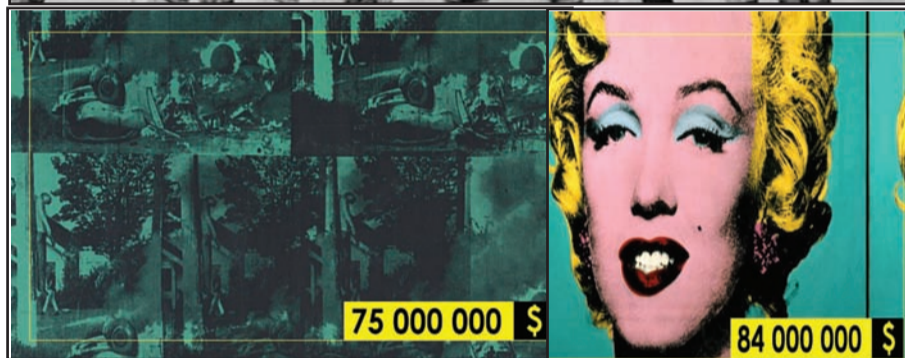
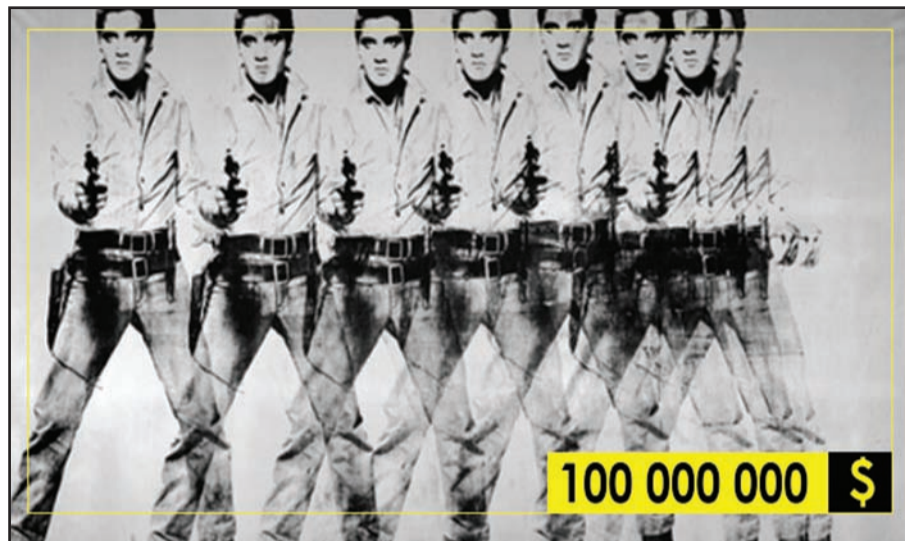
Річард Гамільтон

Після смерті художника (Енді Воргола помер від інфаркту у віці 58 років. Його поховано в українській греко-католицькій церкві у Пітсбурзі) аукціон з розпродажу його майна тривав дев'ять днів, зараз він є найдорожчим митцем ХХ століття. Три з-поміж його картин належать до двадцяти п'яти найдорожчих у світі. «Аварію зеленого автомобіля» продали за 75 мільйонів доларів, ціна портрета Мерлін Монро – 84 мільйонів, а «Вісім Ельвісів» продались за понад сотню мільйонів.

3 червня 1968 року до майстерні Воргола підійшла радикальна феміністка Валері Соланс і обстріляла його та художника Маріо Амая. Воргола був важко поранений і ледь вижив. Наслідки замаху впливали на нього все життя. '70-ті роки були набагато спокійнішими для художника, його картини замовляли відомі особистості, як Лайза Мінелі, Джон Ленон, Даяна Росс, Бріджі Бардо, Майкл Джексон та інші. В 1972 році Ворголо намалював контroversійний портрет китайського комуністичного диктатора Мао Цзедуна. Після того, як Енді закінчив малювати портрет виготовив 250 копій. Одну із робіт, під номером 144, придбав у свою колекцію голлівудський актор Деніс Хопер, який двічі вистрілював у портрет, залишивши у полотні два отвори: один в області ока, інший – на фоні. Воргола, замість того, щоб визнати роботу змарнованою, визнав, що таким був задум автора і оголосив Хопера співавтором. 16 січня 2011 року ця картина була продана на аукціоні Крістіз за 302,5 тисяч доларів.

У '80-ті роки до Воргола прийшов великий комерційний успіх. Його картину було вибрано фірмою «Absolut Vodka» в своїх рекламах, і це принесло йому ще більше слави. Останньою серією робіт, створеною Ворголом до його смерті, була серія портретів британської королеви Єлизавети II.

Сьогодні існують два музеї, в яких зберігаються твори Воргола: Музей Карнегі в Пітсбурзі, штат Пенсильванія, де знаходяться 12 тисяч праць художника, та Музей у Меджилабірцях, в Словаччині, 15 кілометрів від села Микова, де народилися батьки Воргола. Тут зберігаються декілька оригіналів, подарованих Фондацією Воргола та родичами митця. Зокрема – дитяча вишиванка, у якій хрестили Андрія та поштові конверти, підписані художником, у яких він надсилав листи своїм рідним.

«Андрій Воргола – русин, чи хохол.../ Енді Воргола – це джаз і рок-н-рол!», – співає словнозвісний український рок-гурт «Плач Єремії» вірш написаний Петром Мідянкую: «Сервус, пане Воргол!»

Підготував Михайло-Гафія ТРАЙСТА

1. Енді Воргол – автопортрет.
2. «Вісім Ельвісів»
3. «Аварія зеленого автомобіля»
4. Портрет Мерлін Монро

Упокоївся Предстоятель УАПЦ Блаженніший Митрополит Мефодій (Кудряков)

24 лютого 2015 р. на 66-му році життя внаслідок хвороби упокоївся Предстоятель УАПЦ Блаженніший Митрополит Мефодій (Кудряков).

Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет з цього приводу висловив співчуття єпископату, духовенству та вірним

УАПЦ, рідним і близьким спочилого.

«Архієреям, духовенству та вірним Української Автокефальної Православної Церкви, а також рідним і близьким спочилого Митрополита Мефодія, висловлюю своє співчуття. Завершилося земне життя владыки, душею він відійшов до Престолу Божого і всім нам, як християнам, належить молитися за його спокій. Ми повинні щиро просити Господа, щоби Він упокоїв душу новопреставленого Митрополита Мефодія в оселях праведників та простив йому всі провинні вільні і невольні. Благословляю архієреям та духовенству Київського Патріархату підносити заупокійні молитви за душу спочилого Митрополита» – відзначив Патріарх Філарет.

Предстоятель Київського Патріархату також закликав єпископат УАПЦ відновити діалог про церковну єдність. «Хочу звернутися до архієреїв УАПЦ, які, відповідно до церковного Статуту, зберуться для обговорення подальшого життя очолюваної ними Церкви. В умовах зовнішньої російської агресії надзвичайно важливою є внутрішня єдність українського народу. Плідний діалог про досягнення єдності між нашими Церквами, про подолання існуючих розбіжностей та об'єднання всіх прихильників автокефалії Православної Церкви в Україні можуть стати нашим спільним вагомим внеском у боротьбу українського народу за краще майбутнє» – підкреслив Святійший Владика, звертаючись до архієреїв УАПЦ.

«Смерть приходиться до всіх нас, і вона нагадує про нашу особисту відповідальність перед Богом, Якому ми у свій час всі дамо звіт про своє служіння. Молячись за нашого спочилого співбрата митрополита Мефодія, маємо також подумати і про себе та зробити все, від нас залежне, щоби дати добру відповідь Пастиреначальнику Христу в свій останній день» – сказав на завершення Предстоятель Київського Патріархату.

Царство Небесне і вічний спокій новопреставленому митрополиту Мефодію!

Прес-центр Київської Патріархії

Рідна мова – основа нашої ідентичності

У лютому Сатумарська філія та місцева організація Мікула Союзу Українців Румунії відзначили Міжнародний день рідної мови, нагода з якої відбулося відкриття приміщення Мікулянської організації СУР.

Найцінніше свято *наша рідна мова*, на якій почали говорити перші слова, не є просто засобом спілкування, а є першим емоційним зв'язком, який у нас порівнюється зі світовими цінностями. Наша рідна мова є основою нашої ідентичності.

Мова – це історія народу, його світогляд, інтелектуальний та духовний результат кількатисячолітньої еволюції кожного етносу. Без своєї мови, самобутньої культури немає народу.

Українською мовою говорили наші бабусі та дідусі, наші матері та батьки співали колискові пісні! Наші люди плакали і плачуть, сміялись і сміються рідною мовою.

Свято рідної мови проходило у культурно-туристичному центрі села Мікула і було відкрито головою Сатумарської філії СУР паном Михайлом Мачокою.

У заході також взяв участь голова Союзу Українців Румунії Стефан Бучута, який привітав ініціаторів організації цього заходу в українському селі, де проживає найбільша українська громада повіту, а також відзначив, що відсьогодні українці мають можливість зустрічатися і організовувати різні заходи у приміщенні місцевої організації СУР в Мікулі.

У заході також взяли участь викладачі школи Мікули, директор школи імені Геллерта Шандора Добош Чобо, заступник директора школи пані Марія Штецько, які підкреслили, що діти мають можливість вивчати та зберігати рідну українську мову і свою етнічну ідентичність, мають цінити і не

забувати її і що Союз Українців Румунії постійно підтримує і дбає про те, щоб українська мова не забувалась.

З цього приводу обидва директори були нагороджені почесними членськими квитками Союзу Українців Румунії.

Членський квиток було вручено і вчительці Лоредані Морар, яка, хоча і румунка за походженням, завжди залучається до всіх заходів, організованих СУР-ом, готуючи українських дітей до різних виступів.

Культурну програму, представлену дошкільнятами та учнями, підготували вихователька Адріана Горват та вчителі Ніколета Ткач і Лоредана Морар. Діточки порадували душі всім, хто брав участь у заході.

Були представлені роботи про важливість і роль рідної мови та її збереження, підготовлені учнями, а вірші про рідну мову на рідній українській мові показали, що діточки люблять свою

рідну мову, бо вона є найдорожча, тому що вони навчалися говорити перші ж слова українською, вона є основою нашої самосвідомості. А вивчання і збереження її є просто нашим святим обов'язком. Це може бути досягнуто, в першу чергу, завдяки викладачам, які сіють в серці дітей любов до рідної мови і, не в останню чергу, завдяки діяльності Сатумарської філії Союзу Українців Румунії, що сприяє розвитку української мови та культури.

Після завершення події учасники були запрошені до приміщення організації Мікула, де було проведено церемонію вручення дипломів участі, книги та солодощі для дітей, дипломи для вчителів та директорів школи, які підтримують і беруть участь у заходах, організованих українцями. Дипломи були вручені Головою Союзу Українців Румунії паном Степаном Бучотою.

Ірина-Люба ГОРВАТ,
генеральний секретар СУР

Прийміть сердечні вітання з нагоди чудового весняного свята - 8 Березня! Все найсвітліше, що є у нашому житті, – весна, радість, щастя, кохання, пов'язане з Жінкою – берегинею роду людського. Бажаю Вам міцного здоров'я, великого жіночого щастя, добра, любові. Нехай у Вашому домі будуть спокій та добробут, а Ваші серця будуть зігріті теплом та повагою рідних і близьких.

Зі святом Весни і 8 Березням Вас!

З повагою,
СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ –
ЯСЬКА ФІЛІЯ

Вшанування пам'яті класика румунської літератури Міхая Емінеску у Чернівцях

Знагоди 165-річчя класика румунської літератури Міхая Емінеску, біля його пам'ятника зібралися представники – румуни й українці, громадські діячі, митці та представники місцевої влади. Участь у відзначенні пам'ятної дати взяли заступник керівника апарату обласної державної адміністрації Олександр Шкурідін, голова обласної ради Михайло Гайничеру, Чернівецький міський голова Олексій Каспрук, Генеральний Консул Румунії в Чернівцях Елеонора Молдован.

В урочистостях взяли участь також делегації з Румунії (Яського та Сучавського повіту), керівники та активісти румунських національно-

Учасники свята

культурних товариств з України, студенти, чернівчани.

З Румунської сторони в урочистостях взяли участь: делегація міста Яси яку очолював заступник мера пан Мігай Кіріка, у складі якої був і заступник голови Яської філії СУР, Сорін Якобан, депутат парламенту, Васіле Катя, радник міністра молоді та спорту; делегація Сучавського повіту.

За словами начальника управління культури облдержадміністрації Віри Китайгородської, Міхай Емінеску об'єднав та продовжує об'єднувати дві держави – Україну і Румунію, між якими існує територіальний кордон, але немає культурного. «Творча спадщина поета – неподільна і однаково належить українському та румунському народам, надихаючи сучасні та прийдешні покоління митців», - додала посадовець.

До підніжжя пам'ятника Міхая Емінеску учасники пам'ятного дійства поставили вінки та квіти. Румунський хор "Драгош Воде" виконав декілька творів на вірші великого поета.

Після урочистостей біля пам'ятника митцеві було проведено поминальну панахиду. Відтак представники нашої делегації, румунської діаспори та національних товариств з України відвідали виставку, присвячену М. Емінеску в Краєзнавчому музеї, – нині це заклад на вулиці Шкільній. Тоді ще була румунська школа. В експозиції, зокрема, представлені унікальні експонати з державного архіву області. Наприклад, відомості про успішність Емінеску, учня другого класу вищої гімназії міста Чернівці, таблиць успішності за 1861-1862 навчальний рік. За успішністю був п'ятим із 82 учнів. Після закінчення початкової школи батько записав його у німецьку гімназію, яка нині - на вулиці Емінеску.

Також на виставці можна було побачити різні видання творів Міхая Емінеску, ілюстрації тощо, малюнки на тему поетичних творів румунського поета. А також збірки його віршів, статті та документи, які мають відношення до Міхая Емінеску.

По завершенні прибуття румунської делегації міста Яси в Чернівці, пан Кіріка Міхай подарував 600 примірників книг на румунській мові для Чернівецької Середньої школи № 6

Під час візиту до Чернівців голова румунської делегації запросив мера міста Чернівці здійснити офіційний візит в Яси у період 23-25.01.2015р. та взяти участь в заходах, присвячених 165-й річниці з дня об'єднання румунських князівств. Запрошення було прийнято мером міста Чернівців. Під час цих заходів була підписана Угода про партнерство між містами Яси (Румунія) – Чернівці (Україна) – Кишинів (Республіка Молдова) про підтримку кандидатури міста Яси на звання культурної столиці Європи в 2021р., співробітництво в галузі освіти та залучення європейських фондів.

Довідка:

У 2012 році мер міста Яси та заступник мера міста Чернівці підписали Угоду про побратимість наших міст.

Голова Яської філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

Пам'ятник Емінеску в Чернівцях

Діяльність Союзу українців Румунії від 1989 до 2014 рр.

(Закінчення. Поч. на 5 стор.)

Релігійне життя української меншини Румунії

У Сігеті діє Український Православний Вікаріат, який належить до Румунської Православної Церкви. Ми дуже раді, що на Мараморощині збереглися церкви, у яких проводиться богослужіння українською мовою. І у Банаті є декілька українських парафій. На Буковині і Мараморощині українську мову можна чути, зокрема, у греко-католицьких церквах. Існує і Український греко-католицький вікаріат. Але треба уточнити, що на Буковині діють також кілька українських православних церков, як, наприклад, українська православна церква святих апостолів Петра і Павла у місті Сучава. Ми співпрацюємо з церквами на різних релігійних заходах, які організують ці церкви, а також неопротестанські церкви.

Міжнародні стосунки СУР

Ми маємо добрі стосунки з Посольством України в Румунії. Ми також маємо тісне транскордонне співробітництво із Закарпаттям та Прикарпаттям. Марамуреська організація СУР має укладений договір із Рахівським районом, з яким ми проводимо численні проекти. Також розгортаємо різні транскордонні проекти із Верховинським та Чернівецьким

районами. Ми часто запрошуємо гурти та артистів з України, які виступають на міжнародних фестивалях, як "Фестиваль колядок та зимових обрядів" та фестиваль "Співжиття" у Сучаві та Банаті. До нас прибули футбольні, волейбольні та баскетбольні команди з України. Так, футбольна команда з Мараморощини взяла участь у міжнародному конкурсі у Дрогобичі, де посіла перше місце. СУР є членом Світового конгресу українців (СКУ), Європейського конгресу українців (СКУ) та Української все-світньої координаційної ради (УВКР). Українська все-світня координаційна рада випустила ювілейну медаль "200 років з Дня народження Тараса Шевченка", медаль, що була вручена найбільш активним нашим членам та редакторам.

Співпраця з україномовними радіопередачами і телебаченням

Для нас головне, щоб підтримували передачі українською мовою, включно українську передачу ВСРР (Всесвітнє Румунське Радіо). На регіональних студіях п'ятих міст Румунії: Клуж-Напока, Тімішоара, Яси, Сігету Мармаціей та Решіца існують щотижневі радіопередачі українською мовою. Ми боремось, щоб хвилини цих передач збільшилися. Щотижнево національне телебачення передає програми для нацменшин. Маємо намір і надалі підтримувати радіопередачі українською мовою, тому що вони допомагають нам краще спілкуватися із нашими братами і сестрами з України та з іншими українцями.

«ГЕТЬМАН УКРАЇНИ ПИЛИП ОРЛИК: МОЛДОВСЬКІ ТА РУМУНСЬКІ ШЛЯХИ»

(Продовження з н-ра 1-2 2015 р.)

II. Трагічний шлях еміграції генерального писаря, разом з козацьким військом, до міста Бендери влітку 1709 року

Мазепа, здоров'я якого трохи поправилось, розглянувся поважно по околиці і на підставі зібраних позначив, скільки вони пройшли вже дороги. Це була половина віддалі між Дніпром і Бугом, що був тодішнім кордоном із Туреччиною.

Обидва володарі послали вперед генерала С. Понятовського, посла Станіслава Лещинського при Карлі XII, королівського секретаря Клінковстрема і одного козацького старшину. Цим делегатам доручили, щоб вони доїхали до очаківського паші, про якого гетьман казав: «Це один з моїх давніх приятелів, він зробить усе для мене»; вони мали просити його, щоби приготував човни, якими можна б переправитися через Буг.

Понятовський під проводом одного старого козака, що добре знав усі степові дороги, швидко доїхав до Буга, через який переправився човном. Один турецький невільник, що розумів французьку мову, подбав про коня для нього, і генерал приїхав цього ж вечора до Очакова. Була вже ніч, і хоча він дуже наполягав, паша прийняв його аж на другий день уранці... Паша домагався 5 000 дукатів за 5 човнів, що забезпечили б союзникам перехід через Буг. Понятовський іще раз проїхав ту саму дорогу, вернувшись до Карла й Мазепа.

Пізніше П. Орлик з жахом згадував ті «дикі околиці, куди ледве чи ступала коли польська або українська нога... Я через ті пусті поля по поразці під Полтавою... ішов до Очакова і потім до Бендер в товаристві свідомого провідника, що належав до запорозького війська, і він дивився на небесні світила і все, визначаючи напрям, диригував нашу дорогу. Ледве протягом двох тижнів зміг нас перевести через ту пустелю, хоч як ми прискорювали похід, щоб уникнути погоні». Таким чином, втеча з-під Полтави залишилася в пам'яті П. Орлика на все життя. Звідти почалася вся його трагедія і поневіряння в пошуках не лише власної долі, але й шляхів полегшення долі козаків-емігрантів і України. В листі до французького міністра Кашота 1726 року П. Орлик писав: «Всі ці сумні події (Полтава, втеча через Дикі поля, Бендери) пам'ятаю дуже добре, бо заніс їх в діярій і не раз перечитую їх».

Бендери стали фігурувати як кінцева точка форсованого переходу І. Мазепа, П. Орлика та Карла XII у повідомленні очаківського Абдурахман-паші султану та бендерському сераскиру після спільного звернення гетьмана і короля, і цього разу за сприянням генерального писаря, до турецьких властей у м. Очаків за допомогою у перетині р. Південний Буг. Проте обмежена технічна допомога з боку турків, які лише після дводенних переговорів та за 2 тисячі дукатів погодилися забезпечити біженців п'ятьма суднами, виявилася недостатньою для оперативного перетину Бугу. Тим часом, як повідомляє сучасник цих подій, молдовський літописець Ніколай Костін, «...догнали московські гінці козаків і молдаван та багатьох повбивали або спіймали і чимало добра у них позабирали... А вершники запорозьких козаків, які перейшли на бік шведського короля, разом з частиною молдаван, які перебували у нього на службі за платню, коли побачили, що не можуть переправитися через Буг та, боячись гінців, рушили до Криму полем між Дніпром і Бугом, і з великими труднощами... повернулися до свого господаря».

Інший відомий літописець тогочасної Молдови, також сучасник відповідних подій – Іон Некульче, додав до попереднього повідомлення наступне: «Мазепа, знаючи особливості місцевості, переправився через Дніпро і Буг біля Очакова, разом з тисячею вершників: молдаванами, шведами та козаками». Відтоді, додає румунський історик І. Ністор, смуга мілини посередині гирла Бугу, яку першими виявили молдавани та через яку всі успішно перебралися на протилежний берег, отримала назву «молдовська коса».

Нарешті, 6–8 липня 1709 року І. Мазепа, П. Орлик та Карл XII переправилися через Буг і опинилися у більш безпечних для них турецьких володіннях очаківського Абдурахман-паші. 11 липня того ж року вони отримали позитивну відповідь від бендерського сераскира, який підтвердив свою згоду на розміщення переселенців навколо місцевої фортеці. Сераскир заспокоював короля та гетьмана і запрошував їх у Бендери. Він також прислав біженцям різні корисні речі, у тому числі намети. 21 липня 1709 року біженці дісталися Дністра, на правому березі якого висотіла на літньому сонці могутня Бендерська фортеця. (Фото 5). Цей факт достеменно задокументовано літописцем Н. Костіном, який писав, що «після того, як король перетнув Очаків, він продовжив свій шлях до Бендер і там розмістився разом з козацьким гетьманом Мазепою та з іншими полковниками». Свідком і учасником цих подій, а також відданим помічником І. Мазепа був його генеральний писар. Це була не просто відданість і вдячність своєму добродієві, це була цілковита віра в правоту його справи. Безперечно, це допомогло й самому П. Орлику полюбити Україну як найріднішу землю, задля якої він не жалів всю решту свого життя.

Але спочатку всі вони зупинилися на лівому березі Дністра, в районі нинішніх Паркан – околиці міста Тирасполь, щоб належним чином підготуватися до офіційної зустрічі зі сераскиром. Історик XIX століття Ф. Лагус, який уважно простежив весь шлях І. Мазепа та Карла XII, починаючи з Полтави і аж до Варниці [назва цього населеного пункту на Дністрі у перекладі означає Вапнярка. – Т. Р.], писав, що з 21-го до 23-го липня 1709 року тимчасовий табір обох лідерів розміщався на березі Дністра, з протилежної сторони від річки Ботна. (Фото 6). Українське та шведське війська відпочили після виснажливого пересування степом і лише після цього перетнули Дністер. Тим часом Юсуф-паша, за наказом султана, підготував для гостей постійний військовий табір. Про їх урочисту зустріч Ф. Лагус написав наступне: «Коли король рушив до Бендер, сераскир з великою кількістю вершників та піших зустрів його на половині дороги, оголосив про повеління султана та запросив Карла до задалегідь приготованого місця розміщення... Коли король з військом наблизились до річки і стало видно фортецю, то заgrimів залп з 36-ти гармат, які стояли на валах. Яничари вишикулися двома рядами аж до королівського намету, який своїми розмірами та розкішшю перевершував всі згадані раніше».

Через Дністер було налагоджено неперервну доставку зброї та всього необхідного, і вже 1 серпня 1709 року І. Мазепа, П. Орлик та Карл XII остаточно зупинилися на правому березі Дністра.

Щодо чисельності козаків, які слідували за гетьманом, то О. Субтельний уточнює, що за І. Мазепою до Бендер пішли близько 50 провідних представників старшини на чолі з генеральними писарем П. Орликом, «майже 500 козаків із Гетьманщини та понад 4 тисяч запорожців». Навіть якщо додати до цих цифр членів сімей біженців – разом з П. Орликом, наприклад, покинула Україну його дружина Ганна, швагри-Герцики, троє синів і дві доньки (в еміграції у Орликів народились ще три доньки) – прибічників та служників, то все рівно загальна чисельність емігрантів могла б сягнути не більше 15 тисяч осіб. У зв'язку з цим, певною мірою мав рацію М. Костомаров, коли зазначав про «жмень козаків, які 1709 року вкупі з Мазепою утекли до Бендер». На жаль, переважна частина українців так і не підтримали гетьмана, який поставив собі шляхетну та величну мету – відновлення незалежності України. Але для такого ставлення були причини як внутрішнього, так і зовнішнього характеру. Серед них назвемо лише автократичні методи врядування І. Мазепа, з чим не була задоволена здебільша частина старшини, жорстка податкова система, яка викликала протести простих людей з Гетьманщини, активна пропагандистська політика царської влади, спрямована на дискредитацію гетьмана після його переходу на бік шведського короля у 1708 році, а також позиція церкви, яка оголосила І. Мазепі анафему. Якби широкі народні маси підтримали б І. Мазепу, він, безперечно, виграв би розпочату справу.

(Далі буде)

Теofil РЕНДЮК,
доктор історичних
наук (Україна)

60-річчю Володимира Антофійчука присвячуємо**ВОЛОДИМИР АНТОФІЙЧУК ПОВЕРТАЄ МЕМУАРИ ДЕНИСА ОНИЩУКА: «НА ШЛЯХУ ЖИТТЯ» І «СПОМИНИ»***(Продовження. Поч. у попередньому числі)*

Завжди на протязі часу виникає та компенсаційна хвиля, можливо, для будь-котрої людини, яка несправедливо потерпіла в житті, як це сталося Денису Онищуку, шляхетному українцеві, що проводив свої найкращі дитячі роки у дідуся Созонтія із Самушина, коли Дністер нашіптував казочки про Буковину та Галичину і, чому ні, про бурхливу долю письменника, що в дитинстві купався з дітьми у його чистих водах та вигрівався на сонячній березі ріки, щоб скучати за милою Україною ціле своє скривджене життя у шуканні теплого притулку по всіх кутках колишньої Великої Румунії і щоб пригорнутись до кінця-кінців свого існування у ріднім містечку Ольги Кобилянської – Гура-Гуморулуй, невилічившись від настирливого поклику рідної сторони Дністра, бо „Дністер – краса одна”, немов сивий Дніпро для Тараса Шевченка.

Доля відкрила щирому другові українців Румунії проф. д-р Володимиру Антофійчуку, завкафедри української літератури ЧНУ ім. Юрія Федьковича та професора української секції Сучавського Університету Штефан чел Маре у своїх щорічних святкуваннях Ольги Кобилянської в Гура-Гуморулуй якраз ту людину, яку літературознавець відшукував – сина письменника, Ярему Онищука, публіциста й фотографа, що зберіг рукописи свого батька і ждав, щоб доля на вернула людину, яка могла б врятувати батькову недруковану творчість, що лежала добрі десятки роки у шухлядах «Нового віку», Критеріону та СУР, щоб опинитися вдома через різні причини, об'єктивні, чи суб'єктивні. Та щаслива година настала для них, коли копіткий дослідник української літератури проф. д-р В Антофійчук зацікавився творчістю Д. Онищука, якого оцінював з друкованих праць „Полин і мед” (1964), де входять віршовані байки й гуморески, та „Народ скаже, як зав'яже” (1968), цінної збірки прислів'їв. Отож, через півстоліття дослідник ЧНУ чітко визначає обличчя письменника Дениса Онищука, не тільки, як талановитого поета, але й обдарованого прозаїка, в якого читаєш сьогодні із захопленням його описи бурхливих подій на Україні у міжвоєнний час, революції, у лавах української Галицької Армії, громадянської війни, голодомору, Другої Світової Війни тощо, в яких висловлюються риси портретиста і також аналіста, що пода-

рував нам несподівану панораму роз'ятрених ран українського народу в його боротьбі за свободу.

В цьому, безумовно, свідчить алегорична поема в прозі, що відкриває автобіографічну повість Д.Онищука „На шляху життя”, назва, яку зберігає книжка мемуарної прози, врятованої чернівецьким науковцем з цілими сторінками гіркої історичної правди, драматизму й трагізму життя українського народу в боротьбі за волю та правду, долю, що, на жаль, і сьогодні повторюється штурмом імпералістичної Росії на Східній Україні, після 24-ох років Незалежності, точно за алегоричним образом свого обездоленого народу із згаданої поеми, що відкриває грізні спогади: „Жертвами встелявся шлях боротьби.Щораз густіше. (...) Зневіра реготала. Реготала в перемозі над своїми жертвами” (На шляху життя, Чернівці, 2008 ст.6).

У лавах Січових Стрільців та УПА автор – борець за волю України, герой автобіографічної повісті, видержав між упавшими жертвами як свідок трагічної долі свого народу, згадуючи пережиті страхоття, тим більше, що вони повторюються й досі. Антитеза світлого дитинства у Самушині „коло мудрого й доброго дідика” (Над Дністром) та жахливі події у бойових лавах на фронті і поза фронтом в часи страшної епідемії тифу, через яку провалився ідеал перемоги за вільну Україну (У тифі, Злочин), приваблює новелами світла й темні з інтенсивно-драматичною канвою справжнього роману-картини, в якому зображається доля простого люду, що живе і кормиться надією за краще життя, за єдність і свободу біля своєї неньки України. Оповідач – центральний герой твору – зацікавлює читачів усним, живим стилем пережитих спогадів, талантом аналіста, що внутрішніми спалахами свого серця й душі породили незбагненну і незабутню кіноленту української дійсності, з чистою совістю героїв, простих людей, змальованих автором чистою буковинською мовою, що дише болісною поезією, згадуючи В. Стефаніка з його поетично-драматичною епікою, переповненою насолодою й невиліковним болем, вперше закарбованих в українській літературі Румунії Денисом Онищуком.

*(Далі буде)***Іван КІДЕЩУК****ДЕЩО ПРО ЮРІЯ РАКОЧУ... (1908 р. – ЖАДОВА, УКРАЇНА – 1991 р. – МАРИЦЕЯ, РУМУНІЯ)**

Березень! Настав Березень, місяць, коли я пригадую (не тільки я) пана Юрія Ракочу. Ми всі казали йому «пане», але він дуже сердився й казав, що він не пам! Але всі, хто зустрічався з ним здоровкалися: «Добрий день, пане професоре!». Якщо йому так казали діти, то він відповідав «Добрий день, ангелику Божий!».

Ще не все сказано про пана Ракочу!

Я маю багато різних подарованих книг від покійного пана. Він багато писав поміж рядками вланою рукою. Ось що він написав у книжці «Ой у саду винограду» (Івана Ребошапки) на сторінці 231:

*«Люби чуже! Дихай рідним,
Якщо душу маєш,
Якщо в грудях під серденьком
Змію не кохаєш!».*

Якби я зібрав все те, що аднотував пан у книжках, котрі роздавав знайомим, то, може, вийшло б кілька томів!

На цей раз висилаю «ВС» фотокопію того, що вислав мені пан Ракоча.

На фотографії – пан Ракоча 1972 р. з своїми сусідами. Той, що з дівчинкою на колінах.

Хай йому буде земля пером-пухом!

Автор статті молодим**Микола КУРИЛЮК**

«НАША СУЧАСНИЦЯ»

Наша сучасниця – мати, подруга, кохана, – та, яка завжди поруч, іде нам назустріч, підтримує нас в усьому тому, що вважає за добре, за справедливе. Наша сучасниця бажає бути рівною своєму мужу, хоче ділитись і радістю, і смутком з ним, бажає бути підтриманою в тій мірі, в якій і сама підтримує і терпить, якщо потрібно.

Наша сучасниця – письменник, викладач, лікар, інженер, але і хлібороб. В цьому великому процесі технологічної доби розвиває вона свої природні здібності, є творцем основної клітини суспільства – Родини. В цьому проявляється її сила й вартість. Перед нашою сучасницею завжди було нелегке завдання – збереження нашої національної ідентичності, свідомої української християнської родини, передавання цих вимог майбутнім поколінням.

Рубрику веде
Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ

ОДАРКА АРДЕЛЯН-БОВТ – ДОКТОР ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК З 2002 РОКУ

Пані Одарка народилася у великому українському селі Верхня Рівна 5 березня 1961 року у сім'ї учителів Марії та Миколи Арделянів. Початкову школу та гімназію закінчила 1980 року. 1984 року закінчує Факультет румунської філології в м. Клуж-Напоці і починає працювати у місті Сігеті в педагогічному ліцеї, де вона працює і по сьогодні.

Здобула титул д-ра філології 2002 року. Цей титул їй присудив Університет ім. Бабеша Бойоя – філологічний факультет.

Її робота була оцінена членами комісії спеціалістів із «*Magna cum laude*» – найвищим кваліфікативом.

Пані Одарка одружена з односельчанином Олексою Бовтом. Сім'я збільшилася на дочку Олександру – тепер студентку у м. Клуж-Напока.

В п. Одарки багаторічний досвід викладача, обдарованого педагогічним хистом, професійністю.

Були роки, коли викладала російську мову, і тоді багато її учнів брали участь у Олімпіадах з російської мови та літератури, серед них:

– Шофінець Мірела – XII кл. – 1994/1995 р. – III премія

– Шофінець Мірела – XII кл. – 1994/1995 р. **МІЖНАРОДНИЙ ЕТАП – ЗОЛОТО**

– Шмуляк Раду – X кл. – 1995/1996 р. – **Національний етап – відзнака**

– Шмуляк Раду – XI кл. – 1996/1997 рр. – II місце

– Лаврюк Мірела – XII кл. 1997/1998 рр. – III місце.

Багато її учнів були оцінені/обдаровані преміями та відзнаками за участь у Олімпіаді з румунської мови.

За участь учнів у конкурсах та Олімпіадах, яких приготувляла, пані Одарка була нагороджена:

– Дипломом „*Laudatio*” Міністерством виховання та досліджень.

– Вона, як викладач, – методист Інспекторату Марамороського повіту;

– Керівник педагогічного кружка – зона Сігет.

Пані Одарка Арделян-Бовт опублікувала чимало статей та досліджень по спеціальності. Вона – автор та співавтор багатьох підручників по спеціальності – 2003 р.

– Тестування з румунської мови для II-IV класів/2005 р.

– Педагогічна практика для учнів та студентів – 2006 р.

– Пані Одарка Арделян-Бовт – член Асоціації викладачів румунської мови та літератури.

– «Пам'яті Ол. Івасюка» – проект, керований пані Одаркою, разом із викладачем Ю. Андрашуком (2004-2005 рр.).

– Заснувала кружок читання «Лектуриада».

– Брала участь у «Національному симпозіумі модерної дидактики з мови та літератури – випуски з 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 рр.

– Участь у Міжнародному симпозіумі «Традиції і

перспективи у педагогіці школярів і дошкільнят» – 2006, 2007, 2008 рр..

– Участь на Міжнародній Конференції – 2007, 2008 рр.

– Співпрацівник радіо.

От, що пише про неї Йон Петровай: «Пані О. Бовт можна додати в ряди видатних дослідників українців Румунії».

Додам, що пані Одарка Арделян-Бовт видала «Монографію села Верхня Рівна», а також «Монографію педагогічного ліцею міста Сігету-Мармаціей» (2012).

Я особисто бажаю пані Одарці міцного здоров'я, дальших успіхів у праці, сімейного тепла і всього, що вона собі сама бажає.

Марія ЧУБІКА

Канцелярія Президента

**Панові Штефанові Бучуті
Голові Союзу Українців Румунії
Шановний пане Штефан Бучута,**

За уповноваженням і в ім'я Президента Румунії пана Клауса Вернера Йоханніса, хочу подякувати вам за запрошення, яке ви мали ласкавістю надіслати Його Ексселенції для участі на заходах з нагоди відзначення 25-річчя від заснування Союзу Українців Румунії. Повідомляю вас, що, на жаль, робоча

програма Пана Президента не дає йому можливості взяти участь на подіях, що ви їх будете організувати в зазначений період.

Одночасно запевняю вас у відкритті до діалогу з Союзом Українців Румунії, а так само передаю вам оцінення Його Ексселенцією вкладу всіх національних меншин до спільного добра.

Бажаю вам багато успіхів у виконанні важливих проектів вашої спільноти, прохаючи вас прийняти виявлення моєї особливої поваги.

Серджу НІСТОР
радник Президента

Президент України

Союзу українців Румунії

Шановні друзі!

Прийміть сердечні вітання з нагоди відзначення 25-річчя від дня заснування Союзу українців Румунії.

Ваше об'єднання гідно репрезентує українську громаду в Румунії, сприяючи зміцненню дружніх і добросусідських відносин між нашими народами.

Висловлюю щирю вдячність членам Союзу українців Румунії за жертовну працю зі збереження українських традицій та своєї національної ідентичності. Упевнений, що попри складні часи, які зараз переживає український народ, разом ми зуміємо вистояти і перемогти.

Бажаю усій українській громаді Румунії миру, добробуту і нових звершень.

Петро ПОРОШЕНКО

Світовий Конгрес Українців

Ukrainian World Congress

5 березня 2015 р.

Шановному пану Стефану Бучуті
Голові Союзу Українців Румунії

Шановним членам
Союзу Українців Румунії

Шановний пане Голово!
Шановні члени Союзу Українців Румунії!

Світовий Конгрес Українців щиро вітає Вас з відзначенням 25-ліття діяльності Союзу Українців Румунії, який достойно представляє на терені Румунії українсько-румунську громаду.

Протягом чвертьстоліття Ваша організація об'єднує українців Румунії для спільної праці в розбудові українського громадського життя, для збереження української мови, культури, правдивої історії нашого народу, а також для захисту інтересів України і українського народу.

Високо оцінюючи всі Ваші здобутки, а також внесок у діяльність Світового Конгресу Українців, висловлюємо Проводу Союзу Українців Румунії на чолі з його Головою паном Стефаном Бучутою велике признання і подяку.

Світовий Конгрес Українців сподівається на подальшу тісну співпрацю з Союзом Українців Румунії, насамперед у найголовнішому сьогодні для всіх нас завданні – захисті нашої духовної Батьківщини України від агресії Російської Федерації та в тому, щоб Україна якнайшвидше стала цілком незалежною, суверенною, цілісною, демократичною, українською та європейською державою.

Світовий Конгрес Українців бажає Проводу і всьому членству Союзу Українців Румунії міцного здоров'я на довгі роки успішної праці та сподівається, що цей ювілей надихне Вас на нові досягнення.

З повагою,

СВІТОВИЙ КОНГРЕС УКРАЇНЦІВ

Evgen Cholii
Евген Чолій
Президент

Світовий Конгрес Українців (СКУ) є міжнародною координаційною надбудовою українських громад у діаспорі, що представляє інтереси понад 20 мільйонів українців. СКУ об'єднує в своєму складі українські організації із 34 країн та підтримує зв'язки з українцями ще 14 країн. Заснований у 1967 р., СКУ був визнаний у 2003 р. неурядовою організацією у Економічній та соціальній раді Організації Об'єднаних Націй зі спеціальним консультативним статусом.

УКРАЇНЬКА ВСЕСВІТНЯ
КООРДИНАЦІЙНА РАДА
аул. Антоновича, 3-б, Київ, 01004, Україна
тел./факс: (+38 044) 287-22 41,
e-mail: uvkr.org@gmail.com, www.uvkr.org

UKRAINIAN WORLD
COORDINATING COUNCIL
Antonovycha Str., 3-b, Kyiv, 01004, Ukraine
fax: (+38 044) 287-22 41,
e-mail: uvkr.org@gmail.com, www.uvkr.org

Голові Союзу Українців Румунії
Степану Бучуті

Шановний пане Голово

Щиро вітаю Вас та всіх українців Румунії з нагоди чергової річниці Союзу Українців Румунії, а саме – 25 років з часу заснування.

За 25 років Ваша організація зробила значний внесок у відродження, збереження та поширення української культури не лише серед українців Румунії, але й серед інших мешканців цієї країни. 238 осередків по всій країні, 4 друкованих видань українською мовою та одне румунською, майже сто шкіл, де українські діти мають змогу вивчати рідну мову та не забувати свого коріння – це показник якісної та невтомної роботи справжніх патріотів Української держави.

Безумовно, саме завдяки наполегливій праці Союзу Українців Румунії протягом всіх років його існування, стосунки між українським та румунським народами не лише зміцнювалися, а й ставали більш теплими та дружніми.

В ці нелегкі часи для України, особливо відчувається підтримка представників української діаспори, які, попри те, що живуть далеко за межами Батьківщини, все ж роблять величезний внесок у нашу майбутню перемогу.

У цей святковий день, бажаю Вам та всім членам Союзу Українців Румунії успіхів в збереженні національної й культурної ідентичності української громади в Вашій країні.

З повагою,
Голова Української Всесвітньої
Координаційної Ради

Михайло Ратушний

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Франка, 19
тел.: (044) 235-23-78, факс: 235-32-57
E-mail: info@mincult.gov.ua

13.03.2015р. № 494/48/13-15
На № _____

Організаторам, учасникам
та гостям культурних заходів
з нагоди 25-річчя заснування
«Союз українців Румунії»

Шановна громадо, поважні гості!

Прийміть найциричіші вітання від Міністерства культури України з нагоди відзначення 25-річчя заснування організації «Союз українців в Румунії».

Двадцятип'ятилітній ювілей – це дата, яка свідчить про високу громадську зрілість та зростаючий авторитет організації.

Знаково, що українська спільнота в Румунії виявляє неабияку активність у справі збереження своєї історії, культури, національних традицій, мови, а також прагне до єдності свого народу та розвитку тісної взаємодії з представниками інших національностей.

Нехай невичерпний ентузіазм представників організації й надалі слугує добрим справам на благо всього українського народу.

Я глибоко переконаний, що творчі зв'язки і плідна взаємодія між українцями в Румунії та Україні розвиватимуться і надалі.

Бажаю шанованому зібранню мирного неба, душевних щедрот, радості в серцях, добра та Божої благодаті для України й для нас усіх!

З повагою та надією на подальшу співпрацю,

Заступник Міністра культури України
з питань європейської інтеграції

А.М. Вітренко

ВІТАЄМО НАШИХ ЮВІЛЯРІВ!

• Заступника голови СУР, голову Ботошанської повітової філії СУР, викладача фізкультури та директора школи с. Рогожешти Ботошанського повіту п. **Віктора СИМЧУКА** – 2 березня 1956 р. Віддано працює на українській ниві. За старанням п. Віктора було закуплено СУР будинок в с. Рогожешти, Ботошанський повіт, для повітової філії. Деякий час був примарем від української меншини.

• Заслуженого викладача української мови і літератури в єдиному до 1989 р. українському відділенні при Сігетському ліцеї, автора українських підручників, особливу людину п. **Юлію ГРІНЬ-АРДЕЛЯН** – 6 березня 1939 р. Уродженку українського марамороського села, що межує з Україною, Луга над Тисою, де і закінчила початкову школу. Слідували ліцейні роки в м. Сігеті, які були головними щодо українського виховання, крім родинного, – Українського педагогічного ліцею, де була нагода пізнати інших українців, прибувших сюди зі всіх куточків Румунії. А опісля – гарні студентські роки в столиці Румунії Бухаресті, де успішно закінчила українське відділення Бухарестського Університету. Опісля – призначення до рідного Сігету викладачем української мови. Неодна генерація завдячує п. Юлії Грінь своєму відданому вихованню. Активно бере участь у всіх подіях Тімішорської філії СУР!

• Відомого добруджанського фольклориста та етнографа, автора книг, члена Спілки письменників Румунії, співзасновника Добруджанської філії СУР і першого її голову, випускника Сігетської української педагогічної школи та українського відділення Бухарестського університету, викладача п. **Віргілія РІЦЬКА** – 6 березня 1937 р. Чи не єдиного дописувача до Сурівських часописів з Добруджанського краю.

• Заступника голови Клузької філії СУР, члена Асоціації славистів Румунії та Культурологічної асоціації «Румунія-Україна», лектора-доктора українського відділення Клузького університету ім. Бабеша-Бойоя п. **Івана ГЕРБІЛЯ** – 9 березня 1975 р. Народився ювіляр у с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де і закінчив восьмирічку. Слідував ліцей ім. Міхая Емінеску в м. Бая Марє та Факультет Клузького Університету ім. Бабеша-Бойоя – відділення російської та норвезької мов. Автора Українсько-румунського розмовника, редактора збірників на лінгвістичні теми. Активно і віддано сприяє діяльності Клузької філії СУР, об'єднуючи студентів-українців Клужу в діяльність СУР. Вітаємо зі сповненням гарної дати – 40 років від народження. З роси та води, п. Гербіль!

• Відомого етнографа, збирача гуцульського фольклору і автора книг на цю тему, активного дописувача до українських видань СУР, голову місцевої організації українського с. Ульма Сучавського повіту СУР п. **Юрія ЧИГУ** – 14 березня 1946 р. Уродженця Буковини, випускника Сігетської української педагогічної школи, де мав магоду познайомитись і подружити з українцями цілої Румунії, які тут вчилися, ціле своє життя присвятивши вихованню неодної генерації дітей рідного села.

• Першого заступника голови СУР, голову Тіміської філії СУР, банатського українця п. **Юрія ГЛЕБУ** – 15 березня 1954 р. Активно працює на українській ниві українства Банату. За його піклуванням було збудовано Український дім в м. Тімішоара, де у грудні минулого року було встановлено і бюст українському генію Тарасу Шевченку. Як зіницю ока, любить свою маленьку внучку, якій приділяє весь свій вільний час!

• Відомого українського марамороського поета, уродженця с. Копашиль Карашсеверінського повіту, учителя і автора багатьох збірок, члена Спілки письменників Румунії п. **Юрія ПАВЛІША** – 19 березня 1939 р. Випускник Сігетської української педагогічної школи. Був призначений у с. Русь-Поляна, Мараморощина, працюючи учителем. Виховав не одну генерацію в душі любові до свого рідного, керуючи успішно навіть і Полянським хором.

• Бухгалтера Бухарестської центральної організації СУР панну **Ларису КОПОЩУК** – 24 березня 1986 р., уродженку с. Верхня Рівна, Мараморощина, випускницю Баямарського ліцею ім. Георга Шінкая та Бухарестської Академії Економічних Студій.

• Лектора-доктора при українському відділенні Факультету Клузького Університету ім. Бабеша-Бойоя, члена СУР, члена Асоціації Славистів Румунії та Культурологічної асоціації «Румунія-Україна» п. **Михаєлу ГЕРБІЛЬ** (дівооче прізвище – Семенюк) – 25 березня 1977 р., уродженку українського с. Верхня Рівна, що на Мараморощині, де і закінчила початкову школу. Слідували Сігетський педагогічний ліцей та Клузький Університет ім. Бабеша-Бойоя, секція російсько-румунська. Активно працює на українській ниві та разом з чоловіком успішно об'єднує навколо СУР студентів клузьких факультетів.

• Голову Верхньорівнянської місцевої філії СУР Мараморощини, професора математики, довгі роки диригента Верхньорівнянського хору «Ронянські голоси», доброго і щирого українця п. **Елека ОПРІШАНА** – 29 березня 1943 р. Народився і виріс ювіляр на Мараморощині, де і закінчив початкову школу; послідували – Українська Сігетська педагогічна школа та Баямарський інститут математики. Все своє життя працював на освітянській ниві, виховавши цілі покоління верхньорівнянських учнів.

• Співзасновника СУР, відомого українського поета, прозаїка і працівника видавництва нацменшин (до 1989 р.) «Критеріон», члена Спілок письменників Румунії та України, удостоєного двох премій Спілки письменників Румунії, головного редактора дитячого журналу «Дзвоник» СУР, уродженця марамороського села Луг над Тисою п. **Миколу КОРСЮКА** – 30 березня 1950 р. Все своє творче життя присвятив видаванню творчості українських письменників Румунії, і не тільки. Вітаємо ювіляра з його 65-річчям. Бажаємо здоров'я та подальших творчих успіхів!

**НА МНОГІ І БЛАГІ ЛІТА!
ЦЕНТРАЛЬНИЙ ПРОВІД СУР**

Юрій ПАВЛІШ

БЕРЕЗНЕВІ НАСТРОЇ

Скрізь весна вже у таночку.
Я, хочу не хочу,
«Ой Богдане, Богданочку»
Все собі торочу.

Жду твою сестру, лілею,
Королевій цвіте,
Українську Епопею
Щоб читала світу.

Знає світ. Винні невинні
Знає, «Оглухли, не чують»,
Та Вкраїна без провини
Черевички взус!

Вклоняючись березілю, –
Зеленястій рясі, –
Україна з хлібом-сіллю
Зцілиться з Тарасом!

Березень прийшов по-свому
Всюди не на голе,
Він прийшов собі додому
І в хати, і в поле.

Він приносить всякі зливи
В зелені і броді.
Кучерявляться грайливо
Вже грядки в городі.

З ними і поля, й дерева,
Навіть і охота.
Життєдайність березнева
Кличе до роботи.

Скаканка, а чи ділянка, –
Березень розлогий,
Бо робота і гулянка –
Як коли й для кого.

Березневій днині ніжно,
Ніжно, але сміло,
З лютого росте підсніжник
І зелено, й біло.

У березневій оселі
Спіє кожна днина.
З березня уже веселі
Поля й полонина.

По-дорослому ми, діти,
Збуджуєм дивниці.
В далях, наче самоцвіти,
В школі, мов світлиці.

З березня в дні різнокосі
Ввійдем вільним ходом –
В славне літо, в жовту осінь
І зимовий холод.

ТІМІШ: КАРАВАН УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ І ТАНЦЮ

Нещодавно протягом двох днів в село Готлоб, що в Тіміші, помчав караван української пісні і танцю. Подія організована СУР, як сказав на відкритті п. Юрій Глеба, голова Філії Тіміш, радником Мінкультури п. Ярославом Колотило та головою місцевої організації села СУР п. Одотею Корнищан.

Святковий концерт привітали голова СУР Степан Бучута і Юрій Глеба. Я. Колотило пояснила значення події, назву події з побажанням досягти мети події. З боку мерії села Готлоб був присутній віцепримар. Виступали такі художні колективи: Дитяча група учнів с. Варіаш, п. Одотя Корнищан виконала ряд українських пісень, слідувала вокальна група дівчат із с. Щука,

вокальний гурт «Молоді дубки» с. Драгомірешти, мішаний хор з Лугожу «Шовкова трава». Потім – гурт «Реметянка». Треба згадати і виступ інструментистів п. Штефана Бучуту, Н. Марочка, Богдана Костюка, які розвеселили публіку. Сюрпризом концерту була формація «Червона калина» з Марамороцини (Верхня Рівна) Мирослава Петрецького, яка зачарувала присутніх.

Далі виступала: танцювальна група с. Соки «Молода надія», вже відома майже всім українцям.

У неділю – у селі Малі Ремети, де населення у більшій пропорції українці. Тут, перед концертом, відбулася ще одна подія – відкриття осередку для сурівської організації. З цієї нагоди п. Юра Глеба подякував примарії села Машлок за їх підтримку, за допомогу, була й подяка з боку інших керівників.

В селі Малі Ремети на відкритті події були присутні також інші чільні представники СУР – депутат СУР Іван Марочко, Я. Колотило, радник у Мінкультури, Ст. Бучута з Тімішоари, Сімона

Лібер-Ланкренжан з боку радіопередачі українською мовою, Міхаєла Бумбук, мер с. Машлок Франціск Барта, художні колективи повіту Тіміш і колектив з Сербії, з м. Кула, – це з боку Культурно-мистецького Товариства ім. Івана Сенюка. Крім ансамблю, були і офіційні особи: директор Товариства Йосиф Сапун, хореографи, солісти, декламатори. Спочатку виступили дуже гарно господарі села: формація «Реметянка». Привітали всіх і представили гарну програму. Потім – ансамбль «Калина» із села Щука, малі танцюристи, які завжди присутні на українських подіях. Ансамбль «Молода надія» з Соки розвеселили глядачів, котрі відплатили їм гарячими оплесками.

Так само інструментисти тімішорські, разом і п. Грінем

Миколою на його інструменті. Завершилася святкова програма з виступом ансамблю м. Кула.

Це був великий сюрприз для банатських українців, подарований з боку наших керівників. Ансамбль виступив на високому рівні: дитяча мішана група, співаки, декламатори, солісти, молода група танцюристів. Була надзвичайна колоритність костюмів, гарних дівчат і хлопців, рухи під час танцю. Дуже приємно згадати про добрих, працьовитих і талановитих українців села Малі Ремети. Це сім'я Анна і Микола Грінь, які доклали багато зусиль, щоб все було в порядку.

На завершенні програми Ю. Глеба висловив слово подяки всім присутнім, гостям, учасникам, бажаючи їм здоров'я, добра!

Анна БЕРЕГІЙ

Михайло ВОЛОЩУК

ЖІНОЧА БІЛИЗНА

-Дивись, як сусід наш Геньо
Свою жінку поважає,
Навіть щоб зняла білизну
Її Геньо не лишає...

Дивись, як в хату заносить
Все те, що вона наткала,
О, якби й я чоловіка
Такого у хаті мала...

-Не говори так крізь зуби,
Мовби мала в роті кашу,
Ти не бачиш, що білизну
Носить не свою, а нашу?

З СВЕКРУХОЮ

Зайшла невісточка Настя,
З свекрухою серед дня
До найкращого із краю,
Ученого лікаря.

-Лікар сказав – роздягайтесь.
Хай побачу, де болить.
Щоб знав, що за ліки дати –
Припишу їх в одну мить.

-Оця молода невістка
Зі мною до вас прийшла,
Вона, хочу вам сказати,
Здорова, то я слаба.

-Тоді вже не роздягайтесь,
Емоції залишіть,
Більш нічо, не вимагаю,
Тільки зуби покажіть.

-Лікарю, кажете, зуби
Покажать вам цього дня?
Що покажу, як у мене
Вже шість літ, як їх нема.

ОДРУЖИЛАСЯ І ЗНИКЛА

-Добрий день, любий Мартине,
Здається, що десь лайдачив,
Що я тебе стільки часу
Із Марічкою не бачив.

А ти з нею ходив всюди,
Навіть по гриби ходили,
Ви обоє вдень і вночі
На здибання приходили.

А від святого Андрія,
Сестра, яка з вами звикла,
Щодня мене питається:
Скажи, де Марічка зникла?

-Скажи сестрі, що не зникла.
Маю вдома «Орхідею».
Чому Марічки не видно?
Бо я одружився з нею.

ХОМОШУЛЮ ЯСНОЧОЛИЙ

-Ти в селі цьому нещаснім,
Де топиться в біді днина,
Можу всім сказати, що ти є
Найрозумніша людина...

Розум твій сяє, як сонце,
Як у липні блискавиця,
Він для нас такий потрібний,
Як для спраглого криниця.

Скажи, як мож довідатись
Про те, що дух ще не знає:
Чи дівчина Семенихи
Серцем всім мене кохає?

-Одружися з нею, Дульку,
Й пізнаш, чи любить дівиче
Саме, коли ти почувеш,
Як вона тобі засвище...

ДОПИТЛИВИЙ ЗИНО

-Скажи, щоб я сказав жінці,
Щоб все знала повнотою,
Чому, коли йдеш до друзів,
Говориш сам із собою?

-Як, ти цього ще не знаєш?
Скажу тобі, любий Зину,
Люблю дуже розмовляти,
Коли стріну я людину...

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

21 березня – Всесвітній День Поезії**120 РОКІВ ВІД НАРОДЖЕННЯ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО (1895-1964)**

Вона хай буде.
Вірно і слухнянно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм живим життям.

Прислухайтесь, як океан співає —
Народ говорить. І любов, і гнів
У тому гомоні морським.
Немає Мудріших, ніж народ, учителів;

У нього кожне слово — це перлина,
Це праця, це натхнення, це людина.
Не бійтесь заглядати у словник:
Це пишний яр, а не сумне провалля;

Максим РИЛЬСЬКИЙ **МОВА**

Треба доглядати наш сад
Вольтер

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову.
Пильно й ненастанно
Політь бур'ян.
Чистіша від сльози

Збирайте, як розумний садівник,
Достиглий овоч у Грінченка й Даля,
Не майте гніву до моїх порад
І не лінуйтесь доглядати свій сад.

Квітень, 1956 р.

**85 РОКІВ ВІД НАРОДЖЕННЯ
ЛІНИ КОСТЕНКО**

Болить мені... Ти знаєш, як болить?
Болить біда, що зараз в Україні.
Ця рана душу втомлену ятрить,
І сліз не можу втримати я нині...
Війна... Неоголошена ніким,
Вбиває і калічить українців.
І це наш брат? Та і чи був він ним?
Щоб убивати нас прислав чужинців.
Цей маразматик воювати звик.
Бо ж не своїх дітей кидає в пекло.
За хворий мозок, за імперський бздик,
Життя вже не одне навіки смеркло.
Болить мені... Ти знаєш, як болить.
Ця рана не дає мені спокою.
І ця неоголошена війна,
Розв'язана «братерською» рукою.

Кожний з нас має улюблену пору року, але прихід весни всіх нас хвилює від того ніжного підсніжника, який преться до Сонця, до тепла, як мала дитина, несміливо встає на ніжки і простягає свої рученята до своїх рідних, так і ми в очікуванні весни, яка всаджає радість в наші серця!

Подивімся, яку пору року любив поет Василь СИМОНЕНКО.

Любити травень – річ не мудра:
Розкішно, затишно, блакить,
Земля зняла важучі хутра –
прямує в літо вочевидь.

А я вертаю до начала.
Я більше березень люблю.
Як ще й не видна переміна,
І хуга близько навісна

Та переміна – неодмінна.
І гостро пахне новизна.

Цікаво знати...

Першу в світі повітряну кулю з автоматичним пальником на рідкому для підігрівання повітря в балоні запущено у Львові у 1784 р.

◆ Південноамериканські індіанці для отримання гумового взуття просто умочували ноги в свіжій сік *гевеї* – рослини, з якої отримують каучук. Застигаючи, сік перетворювався на непромокальні «калоші».

◆ Житель Німеччини стверджує, що винайшов машину, яка виправляє банани. Карл Фрідріх Ленц стверджує, що у нього вже повно замовлень від людей, які хочуть їсти виключно рівні банани. Сам винахідник називає їх бананами-сигаретами.

◆ С Т О Р І Н К А Д Л Я Д І Т Е Й ◆

**БЕРЕЗЕНЬ - МІСЯЦЬ НАШОГО ГЕНІЯ
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

**І мертвим, і живим,
і ненарожденним землякам
моїм в Україні і не в Україні
моє дружнєє посланіє (уривок)**

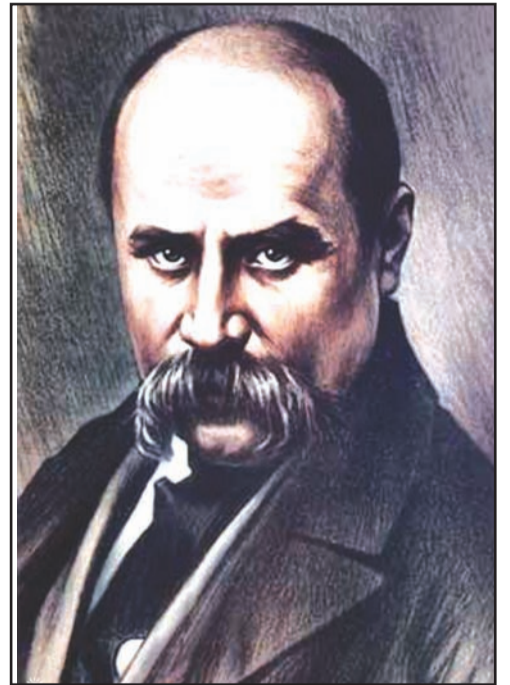
*Обніміте ж, брати мої,
Найменшого брата –
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати.
Благословить дітей своїх*

*Твердими руками
І діточок поцілує
Вольними устами.*

*І забудеться самотня
Давня година,
І оживе добра слава,
Слава України,
І світ ясний, невечерній
Тихо засіяє...*

*Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!*

14 декабря 1845

**«Українська мова –
музика, мелодика, краса»
Олесь Гончар**

(Продовження. Початок у попередньому числі)

Для таких я знайшла поезію «Хто любить, той легко вчить»
Д. Білоуса:

*«Якщо з українською мовою
в тебе, друже, не все гаразд,
не вважай її примусовою,
полюби, як весною ряс.*

*Примусова тим, хто цурається,
а хто любить, той легко вчить:
все, як пишеться, в ній вимовляється, –
все, як пісня, у ній звучить.*

*І журлива вона, й піднесена,
тільки фальш для неї чужа.
В ній душа Шевченкова й Лесина,
І Франкова у ній душа.*

Лінгвісти і всі учені висловлюються, підтримуючи ідею, що мова є найбільше і найдорожче добро кожного народу, його багата скарбниця, в якому народ складає і своє давнє життя, і свої сповідання, розум, досвід, почування.

Є одні, які кажуть, що забули свою рідну мову, і тому разом із поступом до середніх шкіл переривають навчання рідної мови.

От, що каже український письменник Павло Мовчан:

«- Людина, яка втратила свою мову, – неповноцінна, вона другорядна у порівнянні з носієм рідної мови. У неї зовсім відмінніша рефлексія, і користується вона, за визначенням Івана Франка, «верхньою» свідомістю. Себто її підсвідомість унаслідок асиміляції загальмована, притуплена».

Павло Тичина, великий поет і політичний діяч, про мову пише:

«- Мову чудову, глибинне і пружне слово, немов гостру зброю, дав нам народ. Дав цю мову і наказав свято оберігати її чистоту, збагачувати і відшліфовувати до блиску, до гостроти різночюї».

(Далі буде)

Олександра ЧИГА,
учениця XII-ого класу Радівецького національного
коледжу імені Еудоксія Гурмузакі Сучавського повіту

Закони існують в цілому світі.

**А ми вам подамо декілька
ДИВНИХ ТА СМІШНИХ ЗАКОНІВ**

1. В будівлі Парламенту Великобританії заборонено вмирати.
2. Ось де вже точно не можна списати на іспиті, – це в Індії. Діти віком від 15 років можуть бути посаджені у в'язницю за списування.
3. У Мемфісі, штат Теннесі, США, спеціальний закон забороняє жабам квакати після 11 години вечора.
4. В Ірландії руки миють тільки перед походом в туалет, перед їжею руки мити заборонено...

**1 БЕРЕЗНЯ - ВСЕСВІТНІЙ
ДЕНЬ КІШОК**

Історія того, як з'явився День кішок, не збереглася. Це у Стародавньому Єгипті вбивство кішки каралося смертю. А сьогодні кішкам, нашим розумницям, які розвеселяють наші дні, їм приділяється багато уваги і любові. Крім того, що кішечки дарують нам гарний настрій, медики знайшли у кішок ще й лікувальні властивості!

«Ми – кішки!»

Іде І-й З'їзд Союзу Українців Румунії: червень 1990 р.

Члени-засновники Союзу українців Румунії:

1. Микола Корсюк	8. Юлій Лазарчук	15. Микола Олексюк
2. Іван Ковач	9. Ігор Лемний	16. Іван Ребошанка
3. Ірина Ковач	10. Ірина Левинська	17. Теофіл Ребошанка
4. Орися Хортик	11. Євген Мигайчук	18. Корнелій Регуш
5. Корнелій Ірод	12. Михайло Михайлюк	19. Іван Серединчук (Непогода)
6. Богдан Івашко	13. Іван Мінтянський	20. Штефан Ткачук
7. Кирило Куцюк-Кочинський	14. Іван Мойсюк	21. Сильвестр Загородний.

Вивчання української мови в Румунії

(Продовження з попереднього числа)

З них: групи дошкільних навчальних закладів, де навчається 1458 дітей, початкові та 1-8 класи, де навчається 137 дітей, один ліцей з українською мовою навчання, Ліцей імені Тараса Шевченка м. Сігету Мармаціей, повіт Марамуреш, та Національний Коледж "Юлія Гашдеу", м. Лугож, повіт Тіміш, та Технічний Коледж "Лацку Воде", м. Сірет, повіт Сучава, в яких існують секції, де навчаються 253 учні.

В усіх цих дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладах українська мова вивчається як материнська, рідна мова. Рідна мова є обов'язковим компонентом базового змісту освіти національних меншин в Румунії, окремим навчальним предметом. Крім української мови, згідно із Законом № 1 про освіту від 10.01.2011, в усіх цих загальноосвітніх навчальних закладах Музика та Рух і Релігія – Український Православний Культ, можна викладати, також за бажанням, і на українській мові.

На час запровадження вивчання української мови в загальноосвітніх навчальних закладах із румунською мовою викладання було і залишилося чимало проблем, пов'язаних насамперед із відсутністю належного навчально-методичного забезпечення, створеного науковцями спеціальної методики викладання, яка б розробила лінгводидактичні принципи, методи навчання та інтерактивні технології.

Шляхи вирішення проблем щодо вивчання української мови та літератури у загальноосвітніх навчальних закладах із румунською мовою викладання обговорювались на засіданнях методичних об'єднань (кружків української мови), нарад вчителів, круглих столів, відкритих уроків, де приймалися конкретні рішення, рекомендації для поліпшення вивчання української мови та літератури.

Тим часом, діє і Національна комісія з української мови та літератури, яка допомагає раднику Міністерства Освіти і Наукових Досліджень Румунії складати кожного року варіанти для тестувань та екзаменів:

-125 варіантів для усного національного тестування з української мови та літератури для учнів, які хочуть отримати ступінь бакалавра.

-30 варіантів для письмового національного тестування з української мови та літератури для учнів, які хочуть отримати ступінь бакалавра.

-15 варіантів для письмового національного тестування з української мови та літератури для учнів, які закінчили 8-річну школу.

-три варіанти для письмового національного тестування з української мови і літератури та румунської мови і літератури й математики та навколишнього середовища для учнів 2-го класу.

(Далі буде)

Ельвіра КОДРЯ,

Радник Дирекції з освіти мовами національних меншин Міністерства Виховання і Наукових Досліджень Румунії

Культурно-просвітницький часопис
Союзу українців Румунії
ВІЛЬНЕ СЛОВО

РЕДАКЦІЯ

Головний редактор – Іван КОВАЧ
Редактори – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Роман ПЕТРАШУК

*

Комп'ютерний набір – Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ
Техноредагування – Роман ПЕТРАШУК
Друкарня «S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»
Бухарест, Румунія
ISSN 1223-8988

Adresa redacției: Uniunea Ucrainenilor din România
str. Radu Popescu nr. 15, Sector I, București, ROMÂNIA
Tel. 0212220748, 0212220753

Fax 0212220737

E-mail: uur.vilneslovo@gmail.com

Наклад фінансований
Союзом українців Румунії